

Tentamen inaugurale, de nicotianae viribus in medicina; ut et de ejus malis effectibus in usu communi et domestico, examen / Quod, ex auctoritate, d. Guilielmi Robertson, Academiae edinburgenae praefecti, pro gradu doctoratus eruditorum examini subjicit Robertus Hamilton, Hibernus. Ad diem 24. junii [1780].

Contributors

Hamilton, Robert, 1749-1830.

Publication/Creation

Edinburgi : Apud Balfour et Smellie, academiae typographos, 1780.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dsjzu9a4>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

27479/p

Plates wanting 82214

TENTAMEN INAUGURALE,
D E

Nicotianae Viribus in Medicina ; ut et de
ejus malis Effectibus in Ufu communi
et domestico, Examen.

Q U O D,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

ROBERTUS HAMILTON,

HIBERNUS,

Societatis Regalis Medicinæ Edinensis Socius,

NEC NON,

Societatis Physicæ Socius Honorarius.

Critics avaunt! Tobacco is my Theme,

Tremble like hornets at the blasting steam.

DODSLEY'S Collect. v. 2. p. 284.

Ad diem 24. Junii, hora locoque solitis.

E D I N B U R G I:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXX.

Viro admodum reverendo,

GULIELMO SMITH, S. S. T. P.

Milburnii apud Coleraine,

In comitatu Londonderriensi, in Hibernia,

ROBERTUS HAMILTON

Salutem.

Quum dissertationem inauguralem me oportet, juxta leges academicas in lucem edere, tibi, prae omnibus aliis, Vir humanissime, ornatissimeque, hasce meorum studiorum primitias dicandas esse censui.

Cui enim quam tibi plus debeo, qui tua me semper amicitia, et patrocinio ornasti, consiliis sapientissimis juvisti, et praecipue animum meum labantem praeclara munificentia saepissime confirmasti?

Tanta beneficia palam profiteri me certe decet, et delectat, et ad supremam vitae horam grata mihi manebunt mente reposta. Et, si aegritudines compescendo, et felici manu dolores leniendo, miseris mortalibus aliquid olim profuero, tibi, amicorum optime, fuerit penitus referendum.

Hocce igitur opusculum, qualecunque sit, patrocinio tuo lubentissime commissum, in perpetuum amoris testimonium accipias, enixe peto, quod tibi dico, dedico, et sacrum volo.

Dabam ex Aedibus Academiae Edinensis, }
ipsis idibus Junii M,DCC,LXXX. }

TENTAMEN INAUGURALE,

DE

Nicotianae Viribus in Medicina ; ut et de
ejus malis Effectibus in Ufu communi et
domestica, Examen.

P A R S P R I M A.

QUONIAM me pro gradu doctoratus certantem, et honores in medicina summos ambientem, aliquod, ut mos est, utque legibus Academicis rite obtemperem, in lucem edere oporteat; et quum inter plures perutilesque dissertationes, his proximis annis praeclari in hac Academia ad hunc scopum editas, vix ulla de vegetabilibus, cortice Peruviano excepto, scripta sit, mecum hac de re pauca differere decrevi. Non scribam autem de physiologia vegetabilium in genere, quum hoc magis ad historiam naturalem quam ad medicinam religetur, verum de unicae tantum plantae vi.

Ad hoc magis me ferebat animus, revolventem complures talium dissertationum haud raro super eadem fere re quotannis conscriptas esse, et eandem fere omnino doctrinam comprehendentes: Igitur magis novitatis avidus, mihi hoc argumentum, ex variis selegi, nonnihil a scri-

bendi ratione quae impraesentiarum invalescat, defleccens.

Ita loquitur elegantissimus Celsus; ‘ ut alimenta fanis
‘ corporibus agricultura, sic sanitatem aegris Medicina
‘ promittit. Haec nusquam quidem non est, si quidem
‘ etiam imperitissimae gentes herbas, aliaque prompta in
‘ auxilium vulnerum morborumque noverit.’

Veritas certissime hujus sententiae prima apparet facie. Si enim varias herbarum dotes homines eruere rite conati essent, sanitatem mortalibus melius promittere datum fuisset. Sed ad hoc attingendum, qualitates intimas, tum salubres, tum insalubres et perniciosas, sedulo perpendere eos oportet: Qua sola notitia, has fugere, ac illas, aut alimentum aut luxuriae causa, praeferre docebuntur.

Porro, si herbae quasi fictis et falsis virtutibus praeditae a populo nimis credulo laudatae fuerint, tale tentamen istas falsas vires posthabere nos docebit, quoniam natura earum vera in aprico tandem posita erit. Haec observatio fortasse tum herbis quotidie commestis, tum his pro condimentis et luxuriis usurpatis, applicari potest. Nam quis nunc ignorat vires perniciosas laureo-cerasi, cujus succus olim communi in usu fuit †?

De omnibus vero in cibo sumptis filebo; nam haud meum consilium est de diaeta agere. Opus hoc perutile aliis, hac de re melius doctis, remitto, et, ut supra dictum, de unica solummodo herba, nempe Nicotiana, inter gentes plures usitatissima, pauca proferre volo, dotesque ejus, quantum possim, explicare conabor. Hoc per multos annos intentatum mansit. Neque me abs re, quasi longe errantem

† Vid. Edin. Med. Ess. vol. I. p. 277.

errantem hujus almae academiae Professores, ut spero, culpabunt, quum de plantae natura dicendum est, quae inter materias pharmacopoeiarum, etiam maxime reformatarum, et nuperrime editarum, hodie recepta approbataque stat.—Nunc vero ad rem.

VARIA haec planta sibi vindicat nomina; *Tabacum*, ex insula Tobago, ubi indigena floret, nuncupatum est. *Nicotiana*, ab Johanne Nicotio †, legati Regis Gallorum in Lusitania officio fungente, appellata item est; et inter Americae Indigenas *Picielt*; et in Hispania *Pete be Cenuc*; a Novae Franciae barbaris, sub nomine *Peti* celebratur.

Reginae herba quoque nominatur. Praeter haec, aliis multis nominibus primo gaudebat, quae nunc recitemus vix necessarium est, quoniam obsoleta hodie sunt.

In Britannia, Hibernia, atque Virginia, *Tobacco* vulgo nomen habet.

In Europam primum translata fuit, ut multis placet, circiter annum 1559, aut 1560, quo tempore ejus semen celeberrimum. Franciscus Drake a Virginia in suum natale solum detulit.

In Italiam vero non in usu recepta fuit ante annum 1610; et tunc etiam ex Anglia translata: Primum quidem ad sanitatem Cardinalis Crescentii firmandum, ex consilio ‡ Virgil. Ursini. Mox tamen multi eam cupierunt; et ad hunc diem tam crebrescit usus ejus, ut ubique fere terrarum non luxuria solum, verum inter necessaria, saepissime habetur.

Botanici eam vocant *Nicotianam*, et inter classis genera *Pentandriae monogyniae*, ita dicta, eam numerant.

DE

† Vid. Sir Hans Sloan, Nat. Hist. of Jamaica, &c. p. 148.

‡ Vid. P. Dalla Valle, p. 42.

DE HUIUS PLANTÆ VARIA SPECIE.

Septem recenset Linn. cl. species nicotianæ †, nimirum, Nicotianam pusillam, fruticosam, rusticam, paniculatam, glutinosam, urentem, et tabacum. De ultima tantum, quippe quæ magis nota sit et communior, tractare statuimus.

Inter descriptiones hujus varias, a diversis auctoribus traditas, illa Bergii magis placet, quam in ipsius materia medica, nuper edita ‡, inveniet lector.

‘Locus,’ inquit actor celeb. ‘America. Colitur ubique, annua.

‘Forma recens. Radix fibrosa: Caulis bipedalis, vel ultra, erectus, teres, villosus, subviscidus, simplex.

‘Folia. Magna, alterna, pedalia, vel ultra, pro ingenio foli, patentia, ovali-lanceolata, acuta, inferne attenuata, sessilia, paululum decurrentia, utrinque glabra, supra obscure viridia, subtus pallidiora, costa et nervis albido-viridescentibus, pubescentibus: Suprema minora, sessilia, non decurrentia.

‘Corymbus. Terminalis, compositus, fastigiatus, villosus, viscidus, parce foliosus; foliis floralibus lanceolatis, ad singulas divisuras solitariis, acutis,

‘Calix. Perianth. monophyllum, ovato-campanulatum, villoso-viscidum, minutim quinquangulatum, quinquifidum; laciniis ovato-acutis, erectis, subaequalibus.

‘Coroll.

† Vid. Sp. Plant. Vindob. 1764.

‡ Vid Berg. Mat. Med. art. *Nicot.*

‘ Coroll. Monopetala, infundibuliformis, villoso-viscida, subincurvata.

‘ Tubus. Pallide viridescens, cylindricus, calyce duplo longior, undique striatus, in medio punctis 5 elevatis, situ annulari extus dispositis.

‘ Limbus. Inferne ovato-oblongus, tubo concolor, superne explanatus, rubicundus, quinquangulatus, ciliatus.

‘ Stam. Filam. 5. albida, subulata, longitudine tubi, inferne hirsuta, versus basin tubo adnata, superne glabra, ad latus superius corollae flexa.

‘ Anther. Cordato-compressae, versatiles.

‘ Pistill. Germen superum, conicum, glabrum, majusculum, futuris quatuor longitudinalibus.

‘ Stilus. Cylindricus, glaber, longitudine staminum.

‘ Stigma. Capitato-convexiusculum.

‘ Proprietas recen. Odor debilius, narcoticus, siccata vero fortior.

‘ Sapor recen. Amaricans, acriusculus; masticata folia recentia, subglutinosa, linguam faucesque leviter mordentia: Saliva viridescente.

‘ Folia Tabaci recentia manibus tractata, digitos inquinant, glutinosa quadam materia, fusco-brunnea. In flamma candelae flagrant folia siccata: Fumo narcotico, assuetis grato, cinere albido relicto. Folia concisa, carbonibus ignitis injecta, fulgurant et fremunt ad instar nitri, nervi potissimum et petioli.

‘ Virtus. Narcotica, inebrians, antispasmodica, emetica, purgans, errhina, sternutatoria, phthiriaca, repellens.

Haftenus Bergius: Et huic descriptioni addit, ‘ plures e plantis luridis, cum nicotiana viribus quodammodo con-

‘ venire;

6 DE NICOTIANÆ VIRIBUS.

‘venire; et fumum etiam ex illis perinde ac tabaco hauriri posse.’

In variis morbis olim magni aestimabatur; imo, quasi catholicon cantata fuit. Vix enim morbus est, ubi non magno in honore habita fuerit tabacum. Contra ulcera in naribus, in tonsillis, gingivis, faucibus, pulmonibus, pudendis; in carcinomate, febribus, strumis; ut verbo dicam, in omnibus fere a quacunque causa ortis, haec herba, a Nicotio, Neandro, Everarto, Magneno, aliisque laudabatur. Neque hodie omnino negligitur; imo, nonnulli haud parvi nominis in re medica adhuc eam commendant.

Quum igitur celebretur in morbis diversis, non abs re erit, paululum inquirere quantum ad hoc propositum valeat: Et primo,

DE EJUS USU CONTRA PESTEM.

Contra pestem, febrium omnium pessimam, dudum plurimum aestimabatur; et, inter alios, a Diemerbroekio, qui haud parvam fiduciam in ejus *virtutibus* posuit. Ipse unico hoc prophylactico satis libere *sumpta* utebatur, omnibus horis; ante prandium, post prandium, postque caenam, et in intermedio saepe tempore. Verba sunt:

‘Si vero ab aegrotorum foetore me vel tantillum alteratum sentirem, statim, postpositis omnibus negotiis, quantumvis necessariis, qualicunque diei hora foret, duarum triumve fistularum tabaci fumum succione trahebam;

‘nam,

‘ nam, ut verum fatear, tabacum pro primario præserva-
 ‘ tivo in peste semper habui, neque aliud melius pro or-
 ‘ dinario usu hactenus inventum existimo, dummodo illud
 ‘ sit melioris notae, ex maturioribus foliis in funes coac-
 ‘ tum.’ In alio quoque loco, idem laudat, narrans, quo-
 modo a pessimo foetore excrementorum aegri, qui peste
 cum diarrhoea laborabat, sese liberaverit. Dum enim se
 affectum mox graviter senserit, vertigine, nausea, et cor-
 dis anxietate, ita ut de suscepto contagio nullo modo du-
 bitaret; illico se domum contulit, et ‘ tabaci optimi quin-
 ‘ que sexve fistulas fumi succione exhaustit *.’ Statim om-
 nia symptomata evanuerunt, et ne minimum mali am-
 plius sensit. Sed, ni multum fallor, admodum vana talis
 est opinio. Et postea, suo etiam testimonio, vana mani-
 festo apparet; quum fateatur sibi idem ter quaterve con-
 tigisse, et, cum semel pariter affectus, serius confugeret
 ad tabaci usum, longe molestius se habuisse, et tardius
 quoque liberatum fuisse †.

Fiorvantis dicit, se febres omnium generum a tabaco
 mederi; apud quoque Dodonaicum aqua ex foliis ejus stil-
 latitia rustici multi febre liberati fuerunt.

Narratur item historia ‡ de quodam parrocho, qui peste
 decumbentibus sacra administravit, cum, simulac egressus
 fuit ex ulla infecta domo, vicinam ingressus, tabaci fumo
 uti solitus fuit; hocque in modo se immunem omnino ser-
 vasse.

At,

* Vid. lib. 4. p. 236. hist. 17.

† Vid. Van. Swieten Com. tom. 5.

‡ Many extol smoaking tobacco, dicit Millar, as a preservative a-
 gainst the plague; but Riverus says, that, in the plague of Lipsic, seve-
 rals died who were great smoakers of tobacco; Vid. Millar, Bot. p. 313.

At, hujus febris natura rite perpenſa, de rei veritate penitus incredulus manere cogor, quum omnibus non luculenter patere non poſſit, pathologiam et cauſas morborum fatiſ gnariſ, remedium prorſus hoc inefficax eſſe. Quid enim in luce magiſ aperta ſtat, quam quod dotibus ad hunc finem propriiſ nullatenus gaudeat. Certe nec vires collabentes reſtaurare, neque nerviſ deficientibuſ vim augere, neque putredinem late nunc ſerpentem reſtringere aut amovere poſſe invenietur. Male ergo in tabaci uſu, graſſante peſte, ſpem ſuam poſuerit aeger.

Quoad parochum nuper memoratum, diverſo modo proculdubio conſervatio ejus accidebat. Neminem enim latet, hoſ, qui inter aegrotos multum verſabantur, tardius febre ſemper infici: Ita valet conſuetudo. Imo immunes frequenter obſervatur medicos evadere, quanquam, aut advenas, aut eoſ prope decumbentes, rariuſ adſtantes, contagia morbi veſtimentis haerentia, ipſiſ ſalviſ exiſtentiſ, inficiunt.

Parochuſ ipſe, ut docemur, curabat, ‘ ne ſalivam coram aegriſ deglutiret.’ Huic ſcopo tabaci uſuſ bene inſervire poteſt, cum fumo ejuſ aſſueti perpetuo ſalivam expuere ſoleant †. Ita putabatur ſalivam exputam cauſam fuiſſe quare liber manſerit; at haec deceptio eſſe videtur; nam vix credibile eſt, contagium per deglutitionem in ventriculo tranſire, et inde corpus infici poſſe: Nemo forſan per oſ febre unquam infectuſ fuit.

Statim vero per nares, ad cerebrum ipſum, ubi cito vim ejuſ deſtruit, ſerpiſ, ex quo totum nervoſum celeriter collabefcit genus, morbumque, hoc modo infert; idioque neque

† Vid. *Æſop. Epulon.* p. 414.

que ad tabacum, neque ad salivam cautissime exputam immunitas referri videtur, sed potius ad habitum corporis quotidie inter decumbentes exercitati, et ad consuetudinem quae organa olfactus hebetiora, et corpus contra contagii vim tutius reddit.

Auctor alius, nempe Benza, de bonis nicotianae effectibus, dum de peste in Austria grassata scribit, pulverem ejus in nares attractum magnopere laudat. Cum vero illustri Van. Swieten non assentire non possim, haec verissima verba proferente, ubi de tabaco tractat; ‘forte similia antidota, aut et meliora, serior aetas deteget*.’

Anne originem suam tabaci usus in febribus trahit, ex observando, domos et loca aromatum officinis vicina, a peste intacta mansisse?

Neander vires nicotianae contra pestem commendat, exemplo Hippocratis, qui lignis odoratis, et unguentis ardentibus, Athenas pestilentia liberavit; unde et corona aurea aureorum mille donatus, et publicam pensionem, quae sufficeret, pro honorario accepit †.

Observatio de dotibus aromatum, ut dicitur, stabilitur, ex eo quod in peste Londinensi olim immunes omnes evadebant, qui navibus construendis occupabantur, perpetuo versati in aëre picis vaporibus imbuto ‡.

Si vera sit haec observatio, ad utilitatem tabaci firman-

B dam

* Vid. Tom. 5. p. 175.

† Vid. Hippocrat. Epist. 41.

‡ Vid. Van. Swieten. tom. 5. p. 147. Vid. quoque Diemerb. qui dicit, commendo usum tabaci in peste; me enim liberabat peste correptum; omnesque domus in quibus haec planta vendebatur, et Noviomagi, et Londini, liberae erant a contagio, cum vicinae infectae essent.

dam vix confert; aroniatis neutiquam anteferenda est, ut mihi videtur.

Dr Lind quoque, febre urgente, fumum nicotianae in ore aegrum haurire jubet. Auctoritas tanti viri, si ulla auctoritas prae ratione praeponderare debeat, mecum semper magni aestimaretur. In locis praesertim umbrosis et insalubribus degentibus ejus suadet usum. Pariterque Dr Percival, vir quoque eximius, in tractatu suo De Nosocomiis, inter alia, ad febrium contagium praecavendum, fumum ejus assuetis haurire non inutile nonnunquam fore monet; ex suis verbis vero colligi potest, rarissime praesidium esse.

Attamen, dum hoc judicium contra viros tam merito celebratos proferre ausus sum, fateor tamen medicum culpandum esse, qui aegros diu assuetos tabaco semet inde oblectandi solatio prorsus arceret.

Saepe enim praestat consuetudinem, quamvis non optimam, aegro permittere, quam subito mutare; et in hoc exemplo metuendum forte erit, ne salivae secretio solita fere inde repressa corpus male afficiat.

Laudes in hanc plantam in febribus arcendis, variis auctoribus collatae, cogeant humanissimum Gregorium, patrem, suis in praelectionibus, silentio eam non praeterire. Sed de ejus virtute incertus esse penitus videtur, dum interrogat, quinam sint usus ejus ad primum febris impetum restringendum †?

Sequens, si mihi liceat, responsum reddere paratus sum, videlicet, vix febrem pellendi qualitatibus gaudere nicotianam prae herbis aromaticis, quando in fumum

con-

† Vid. Dr Gregory's pract. p. 60.

convertuntur; quoniam hodie consentiunt, ni fallor, plerique, contagium, ut supra dictum, intra corpus receptum, solummodo cerebrum et nervos laedere; quo pacto, hae partes ad sua officia minus valeant, idioque aromata omnia febris impetum non nihil compefcant †. Sic perspicuum est, quaecunque corpus bene excitant et roborant, idem contra vires contagii debilitantes munire possunt.

Hinc recte monent periti corticem Peruvianum, febre suspicata, fumere, vinumque generosum modice potare, praesertim mane, cum primum e lecto surgat valedudinarius, et aëri matutino sese nimis improvise exponat, aut antequam, si medicus fuerit, ad visitandos aegros exeat.

Quod ad virtutem ejus in febribus prophylacticam, omnes aromaticae herbae, dum incenduntur, quum oleum essentiale iis inest, quod per aestum volatile redditur, plus minusve stimulant, igiturque aliquod ad robur corporis faciunt; et huc usque putredinem tantillum coercere possunt. Non vero experientia compertum est, tabacum magna vi antiseptica frui. Praeterea, valde suffocativus est fumus hujus plantae, et parum idoneum, ut prope aegros spargatur. Imo sunt qui non facile, ullo pacto, fumum ejus ferre possint. Multo magis certe praestabit acetum prope lectum aegri leni igne coquere, ut plurimum vaporis exhalet.

Ex supra dictis, ut spero, liquido patebit, tabacum pro medicina in febribus putridis parum omnino valere.

DE

† Vid. Cullen. First Lines, vol. I. on Fevers.

DE USU EJUS CONTRA FEBRES INTERMITTENTES.

Ut in febribus putridis, ita in intermittentibus quoque, tabacum nonnulli laudant.

Si Platero fidem demus, eo senatorem quendam, et hominem quoque plebeium, a febre intermittente liberavit: In quartana, ante paroxysmum, aqua ex floribus et foliis ejus stillatitia, cum successe, ab Heurnio propinata fuit.

Strenuo affirmatum audiui, Batavos, ad hominem, febre intermittente correptum iri, ni large tobaci fumum quotidie hauriant; contra vero, eo, ut solent, utentes, plerosque eorum incolumes vivere. Quod si ita res se habeat, ut febres palludosas revera reprimere valeat tabacum, alia tamen stimulantia, ut supra dictum fuit, haud minus efficacia extant: Nam quaecunque vim tonicam cordi et nervis supplere queant, contra effluvia paludum corpus defendent, igiturque, loco tobaci, talibus uti melius erit.

E X E M P L U M.

Narrabat illustris Gregorius pater, nuper in hac academia medicinae practicae Professor, viginti quinque juvenes Britannos, quorum ipse erat unus, Lugduni Batavorum

* ‘A leaf, used as a suppository, cures quartans;’ Sir Hans Sloane’s hist. of Jamaica, &c.

favorum annum unum alterumve degentes, variisque studiis incumbentes, praeter unum, omnes a febribus intermittentibus immunes vixisse. Is, qui solus aegrotavit, unicuique aquae potor fuerat; reliqui vino satis libere utentes, sic sese incolumes praestiterunt.

Ut in peste, ita quoque de usu tabaci in febre intermittente loquitur Lind; idque adhibitum fuisse memorat cum contusis araneis junctum, et pro cataplasmate corpori admotum, quod morbum cito amovere dicebatur. Ingeniosus Dr Currie quoque mihi retulit, se, quando in America vixit, correptum fuisse febre intermittente, quae per menses octodecim misere illum excruciauit, cortice Peruviano, rhabarbaro, aliisque fere omnibus medicamentis frustra adhibitis, tandem doctus fuit ab indigena quodam de potestate tabaci, qui illum monebat, ut in forma cataplasmatidis cum sinapi, ad carpos et scrobiculum cordis, id applicaret. Obtemperavit, atque omnino sanatus fuit. Effectus fuere sudores largi, frigidi, nausea permagna, et tandem vomitus violentus per horas aliquot.

Praeclarorum virorum auctoritatem non recuso; nec res impossibilis videbitur, si quis dotes hujus plantae bene secum perpenderet. Ex historia enim herbae apparet, eam emeticam vim possidere, quod quoque confirmatum a Lewis † multisque aliis stat.

Neminem latet, emetica hunc morbum saepe depellere, exempla cujus pluria in auctoribus extant ‡. Igitur, quanto vim habet emeticam, tanto prodesse potest, non vero

utra.

† Vid. Lewis Mat. Med. art. Tabac.

‡ Vid. Edinb. Med. Ess. vol. 2. art. 5.

ultra. Tabacum tamen emeticum inelegans est, imo periculofum; et multa aptiora praebebat materia medica.

DE USU EJUS CONTRA COLICAM SPASMODICAM.

Non defunt etiam qui nicotiana diverfis formis contra colicam fpafmodicam praefcribunt, et laudant †.

Hoffman, inter alios, affirmat, fe multos e plebe vidiffe doloribus inteftinorum admodum excruiatos, qui, fumo ejus deglutito, a morbo ftatim liberabantur. Experientia vero recentior hujus remedii fucceffum non confirmat. Pro clyfmate enim faepius fumus ejus in Noſocomio Edinienſi, urgente illo, qui ftadium tantum mihi eſſe videtur ultimum hujufce colicae, incaſſum injectus fuit.

Gaubius ea in fumum elevata, atque in alvum immiſſa, pertinaciſſimas conſtipationes faepe feliciter ſeipſum ſolviſſe, quovis alio remediorum genere incaſſum tentato, pariter autumat; et hoc etiam tum herniis tum colica fpafmodica.

De Haën quoque eandem commendat, et varia refert exempla, ubi tentatus fuit fumus; at, quoniam aliis remediis, eodem tempore, uſus eſt, et quidem his ſatis fortibus, de vi fumi vera incertum eſt.

Si enim aliquis periculum facere velit, liceat; nam, in deſperatis, deſperata remedia tentare omnino fas eſt. Atque ad hoc propoſitum varia excogitata fuere inſtrumenta.

Is

† Vid. Lew. Mat. Med. ut ſupra.

Is qui tale primus excogitavit doctiss. fuit Utzerus, diverso vero proposito. Postea Schaeffer, medicus Ratibonensis, alterum exhibuit, instrumentum clysmaticum nuncupatum, cujus iconem in libello, 1757 in lucem edito, habes. Deinde de Haen, medicus Viennensis ad Schaefferum aliud transmisit, qui idem utcunque corrigi, et iconem cum suo in libello supra memorato depictum curabat. Demum, illustr. Gaubius 1771 † aliud excussit, cui nomen *instrumenti clysmatici ad fumum nicotianae in anum impellendum* dedit; et satis, me iudice, simplex est.

Aiken ‡, chirurgus peritus Edinensis, 1775, hocce, utcunque iterum, ut censet, reformatum delineavit.

Berenbroek nuper aliud, et quidem omnium simplicissimum, excudit, cujus exemplar ad Prof. Cullenum, ut idem Collegio Regali Medicinae Edinensi ille exhiberet, transmisit. Hoc vero nullatenus laudare possum, quoniam tubulus ex ligno factus, nec, ut oportet, flexilis est; et etiam quia rectus, et non paululum sinuatus, ut ad intestini recti sinuositatem melius accommodatus sit.

Professor Monro neque hoc neque illud magni aestimat, sed syringem, quam suis auditoribus quotannis ostendere solet, cum duplici papilla, longe prae aliis, et praecipue prae ingeniosi Gaubii folle praefert, ob id, quod quantitas fumi immissi ad amissim ad mensuram exactam reduci possit, quo satis bene operatores cavere queant, ne praeter capacitatem suam intestina fumo repleantur, et inde rumpantur; quod, e contrario, forsan fieret, si follis ad fumum injiciendum usurpetur.

Quatuor

† Vid. Adversar. &c. p. 45.

‡ Vid. Ess. and cases in surgery.

Quatuor horum instrumentorum formas lectoribus nostris delineari curavimus, quas apud tab. II. videant. Plures in Nosocomio Regali Edinenſi ſyringe etiam hac Monroiana tractati ſunt, ſed, ut ſupra dictum, fruſtra.

Imo experientia repertum eſt, vires tabaci narcoticas plus mali quam dotes ſtimulantes atque antispasmodicas boni, corpori humano inferre.

Dominus Evans decoctum ejusdem herbae ſaepe tentavit, et huic propoſito utile eſſe affirmat, quoniam nunquam ſpem ejus ſefellit, dum, e contrario, fumum damnat.

Certe ſtimulum acrem praeſebet, quod probatur ex vomitu, ſi abdomini applicatum fuerit. Draſticum quoque eſt purgans. Nec dubitandum quin interdum conſtrictiones inteſtinorum amovere queat.

Olim etiam ex planta extractum hoc in morbo, ad abdomen illinendum, inter Lappones † commune et celeberrimum fuit remedium. Attamen hi rudes et indocti ſunt, neque medicinae cultura ibi adhuc floret. Et, quoniam ii remedia meliora neſciant, quaecunque ſunt nota praefcribere cogantur.

DE USU EJUS CONTRA HYDROPEM.

Ad aquam e corpore educendam, nonnulli olim tabaco uſi ſunt. Ex Dodonaci auctoritate, traditur hiſtoria, ſuccum nempe ejus quatuor aut quinque unciarum pondere

† Vid. Diff. Morb. Lapon. auct. Lorf. Martin Gothburgenſ. vid. quoque Duncani Comment.

dere potum, sanavisse hydropicum. Symptomata hæc subito post usum grassabantur, alvus vehementer turbata, et profundus somnus. Æger media ætate, et rusticus, et fortis fuit. Magnenus etiam semel tabaci periculum fecit in muliere hydropica, postquam omnino desperaverat de ejus valitudine. Et tantam aquae copiam eduxit, ut quamvis exiguam quantitatem exhibuisset foliorum decocti ex vino albo; tamen ita debilitata aegra est, ut viribus omni ratione providendum esset, et intermittenda curatio, donec reficeretur. Post mensem obiit. Fatetur autem morbum inveteratum, et aegram debilem ac ætatis declinantis fuisse. Sed non magis prodesse videtur medicamentum, quam alia drastica purgantia.

Nuper diversa forma hydropicis exhibitum est, nempe, in cinerum forma †. Exemplum unum habemus hydropis feliciter sanati, ope cineris, post combustam nicotianam, collecti, cujus quantitas a drachma dimidia ad drachmam unam bis in die sat est, in exigua cujusvis liquoris quantitate.

Quicumque secum paululum rem perpendet, modum operandi facile explicabilem reperiet. Nam, quoniam morbum sanat quicquid aquam amovere potest, et quum per organa excernentia hæc expelli potest, sequitur, ut quaecunque urinam movere valeant, idonea copia sumpta, prodesse possint. Nunc bene notum est, alkalina pulchre convenire eam eliminare; et a re chymica docemur, omnes plantas combustas alkali plus minusve præbere, nec unam ab alia in hoc differre, nisi quantitate sola. Igitur

C

cineres

† Vid. Duncan's Comm. vol. 3. p. 33.

cineres tabaci prodesse queant, quatenus alkali continent : Nescio vero quare impurum hoc anteponemus, quum multo purius, nimirum, sal tartari, aliaque, officinis in promptu sunt. Unicum istiusmodi exemplum, me iudice, tantum probat, alkalina, veluti alia diuretica, hydropi mederi posse.

DE EJUS USU CONTRA SCORBUTUM.

Autumatum olim fuit, nicotianam scorbuto commode occurrere posse : Et, quum dudum saevit dira strage morbus inter Imperatoris Germaniae acies, ad Vindobonensem academiam literas misit Imperator, rogans, ut professores medicinae hujus morbi ita lethalis methodum certam avertendi dicerent ; responsum literis imperialibus remiserunt docti, ut imperaret medicis ordinariis, inter aegrotos quotidie versatis, usum nicotianae fumi, ac aliarum hujusmodi herbarum instituere †.

Sunt etiam praeter medicos Vindobonenses qui idem sentiunt. Nam Frederic Vander Mye refert, scorbuto decumbentes ex exercitu, qui in Breda obsidebantur, indies convaluisse, quam primum fatis nicotianae comparatum esset, quae mira felicitate operabatur, antidotum contra scorbutum praestantissimum habita ; addit autem, vinum quoque eos libere simul bibisse.

Annon totum beneficium vino attribui potest ? quisnam enim dotes tonicas et antisepticas vini generosi ignorat ?

Contra

† Vid. Lind on the Scurvy.

Contra vero non desunt alii, de scorbuto tractantes, qui inter multas causas nimium nicotianae usum incusare vix dubitaverint, quoniam vires ventriculi plurimum laederet †.

Hervius item, de eodem scribens, quem illi distinguere in scorbutum *oris* et *cruris* placet, inter causas occasionales nicotianam, aërem multo sale commixtum, nimium salis marini, necnon spirituum stillatitiorum usum, commemorat.

Ab omnibus autem agnoscitur, causam hujus morbi inopiam esse vegetabilium recentium, una cum cibi putridi ac salis copia immodica assumpta, praesertim si aeger in aëre impuro et humido diu manserit.

Lind vero, qui tam pulchre de scorbuto scripsit, tota ejus natura vera detecta, succi hujus herbae tanquam utilissime contra ulcera scorbutica meminit. Ad hunc finem, si necesse sit, usurpetur; caute vero agat medicus, quoniam tanta acrimonia gaudeat.

DE EJUS USU CONTRA TINEAM CAPITIS.

‡ Lewis tabacum, propter acrimoniam ejus insignem, cautissime applicandum esse monet, ad quamcunque corporis partem, ubi soluta fuerit carnis continuitas. Effectus enim mali creberrime inde orti sunt. Inter plebem vero non parvi aestimatur contra nonnullas cutis affectiones.

Exemplum notabile relatū habemus a Chalmers cujusdam, qui tabacum unguenti forma applicuit ad tineam capitis

† Vid. Lind.

‡ Vid. Lew. Mat. Med.

capitis sanandam. Morbus paulo post fere cedebat; tanta vero nausea et vomitus, una cum sudoribus frigidis, et animi deliquio, sequebantur, ut statim usum omittere coactus fuerit.

DE USU NICOTIANÆ AD VULNERA RECENTIA.

Recentia folia vulneribus imposita, ad sanguinem sistendum, et carnem iterum glutinandam, communi usu olim fuerunt. Imo putredinem arcere quoque dicebantur.

Inter vulgus hodie etiam folia ejus siccata in vulneribus minoribus nuper inflctis laudantur.

Ab aëre quidem partem laesam defendunt; itaque non-nihil ad sanationem conducunt. Adhuc vero experientia non probat, vim ullam aliam tabaco inesse vulnera conglutinandi.

Sed, quum stimulus acerrimus sit, inflammationem plus minusve semper vulneribus recentibus orituram, non adaugere eam non possit. Igitur ad vulnerum medelam adhiberi vix debet.

DE EJUS USU AD HÆMORRHOIDES REPELLENDAS.

Hodie nicotiana inter empiricos contra hæmorrhoidem sæpe datur. Nec omnino posthabita etiam a medicis ipsis, tametsi doctis. Periculosum semper mihi apparuit medicamen.

medicamen. Vide exemplum hujusmodi memorabile in libello, cui Titulus est, 'the use and abuse of tobacco;' Londini 1721 edito, ubi eventus fere lethalis administrationem secutus est. Neander dudum jussit vaporem, a decocto plantae elevatum, ano excipi, haemorrhoides verante; quod forte tutius fuerit, quam plantam ipsam, vel emplastrum ex ea paratum applicare; quoniam talis vapor fere aquosus erit, et metuendum esset, ne planta adeo acris dolorem auget.

Similis praxis adhuc frequens est; nam plus quam semel vidi ipse non vaporem solum, verum etiam cataplasmata foliorum contritorum, ab anu quadam inter plebem Hybernicae septentrionalis satis celebri adhibita.

DE USU CONTRA VISCERUM ABDOMINALIUM INDURATIONES.

Cataplasmata nicotianae a Neandro ac Everarto item contra omnes hepatis affectiones praescripta sunt. E contrario vero, Magnenus praxin damnat, si partes inflammatae fuerint. At, de tali medendi ratione, quum nunc obsoleta jaceant eorum scripta, vix differere pretium est.

In actis vero Edinensibus, similis methodus in usum iterum revocatur: Et ibi exemplum memoratur ejus successus contra hypochondrium induratum. Sed in hoc exemplo instar emetici agebat, quo vix detur potentius remedium ad obstructiones, praesertim in abdomine, solvendas, vel abscessus, si adsint, rumpendos. Sed, in hoc statu,
periculo

periculo non careret, pure, scilicet, in caveam abdominis effuso.

DE USU CONTRA CÆPHALÆAM.

Pilulas tabaci Neander praescribere solebat, contra cae-
phalaeam, quae hac in affectione magni ab illo habeban-
tur.

Sed apud Laponos in diversa forma nunc dierum ad-
hibetur, qui errhina a tabaco praeparata non parvi lau-
dant, quando faeviunt capitis dolores. Folia in pulverem
teruntur, ac in nares recipiuntur: Inde fit muci excretio
aucta, qua pro tempore sopitur dolor †, alii folia tabaci
partibus capitis, ubi dolor maxime urget, imponunt.

Illustris Gregorius, pater, dicit, multos sibi notos gravi
caephalaea laborantes, ex pulvere nicotianae, aliisque er-
rhinis, levamen sibi ipsis conciliare sedulo tentasse; at vix
cum ullo successu.

Si quis autem diu pulverem recipere assuefactus sit, ac
incaute ejus usum intermiserit, ex quo morbum induci
suspiceretur, sese iterum ad eum conferre proculdubio de-
bet; sin minus, abstineat.

DE EJUS USU AD NUPER SUBMERSOS RESUS- CITANDOS.

Angli primi, ut docemur, tabaci fumum, ob alvi ob-
structionem, ano immittere tentaverunt. Aliae gentes
postea eos imitatae sunt.

Multum

† Vid. Diss. de Morb. Lapod. Lors. Martin auct.

Multum tandem laudatus est ad nuper submersos re-fuscitandos; et ejus successus varia exempla relata fuere †.

Dr Mead item eum extollit contra oppressionem ex vapore mephitico, aut aura lethifera cujuscunque generis.

Verba sunt, ‘The first step should be to blow up the
‘ smoak of tobacco into the intestines ‡.’ Cullenus quo-
que, qui de submersis tam pulchre scripsit, Mead, de Haen,
&c. vestigia arcte premens, usum ejus pariter suadet.
Audi ejus ratiocinia: ‘For the exciting the action of the
‘ intestines, the most proper means is the application of
‘ their ordinary stimulus of dilatation; and this is most
‘ effectually applied by forcing a quantity of air into
‘ them by the fundiment. Even the throwing in cold
‘ air has been found useful; but it will certainly be bet-
‘ ter if heated air can be employed; and further, if that
‘ air can be impregnated with something, which by its
‘ acrimony also may be powerful in stimulating the in-
‘ testines.

‘ From all these considerations, the smoak of burning
‘ tobacco has been most commonly applied, and has, up-
‘ on many occasions, proved very effectual §.’

Attamen, re ulterius perpenſa, vix profuturus videtur:
Imo, ut Professor Monro opinatur, potius nocebit, prop-
ter nimiam ejus irritationem.

Contra usum ejus gravis etiam se offert objectio, nempe,
aërem esse medium nimis rarum, ut sat caloris in intestina
per eum immitti queat.

Praeterea,

† Vid. Gaub. advers. p. 45.

‡ Vid. Mead on poisons.

§ Vid. Cullen's Letter to Lord Cathcart.

Praeterea, innumera exempla extiterunt, ubi fumus tabaci, in intestina immixtus, nil omnino profuit; nec defunt meliora et validiora remedia ad idem consilium accommodata, sive calorem, sive acrem stimulum intestinis, admoveere cupiamus, veluti clysmata vini calidi, et similia.

DE USU CONTRA VERMES INTRA INTESTINA.

Ad vermes ex intestinis expellendos atque necandos, diversis formulis celebratur etiam nicotiana. Olim syrupus ex eo confectus fuit. Exhibita quoque fuit haec planta in infusionis et fucci puri forma †. Nonnulli cineres etiam hoc consilio laudaverunt ‡; dum alii affirmant folia ejus, ventriculi externae regioni applicata, multum prodesse aegro verminoso.

Porro, non defunt qui clysmata ex fumo per anum immiserint ad ascarides necandas §. Infantibus vero et delicatulis, nimis audax esset medicus, qui medicamine adeo acri uteretur, quum tutiora, neque minus efficacia, extent.

Ab experientia vero concludere non licet, nicotianam vermes necare posse, intra intestina ulla vi singulari, praefertim, si per analogiam tum a vermibus, tum ab animalculis extra corpus, ratiocinari detur.

Ab inventis enim D. Alexandri constat, animalcula nullatenus a tabaco necari. Nam pulverem, *rappee* vulgo dictum,

† Vis Sir Hans Sloan's Hist. of Jamaica, &c.

‡ Vid. Duncan's Praelect.

§ Vid. pract. and Theor. of Phys. 2. Ed. Dublin. Auct. M'Bride.

dictum, ille liquido quodam, ubi natabant animalcula, miscuit; sed non necabantur, quanquam liquor sepositus per totum hebdomadem, imo propemodum ad liquoris evaporationem, reservatus fuit. Postea, nicotianam cepit, eamque conscidit, phialae vitreae indidit, et aquam in eam affudit; nec adhuc illa extincta fuerunt *.

Quod ad quaedam vermium genera, qui a sinibus frontis ossis expulsi sunt, in pyxide inter tabacum satis diu eos vivere, expertum est †.

Et nuper et olim opinio fuit, eam lethalem esse cimbis, atque gliribus, &c. sed, si fides experimentis hisce Alexandrinis detur, neque id credere licebit.

Quod ad vermes intestinorum, vix mihi operari aliter videtur nicotiana, quam sua drastica vi.

DE USU EJUS CONTRA VERMES INTRA SINUS FRONTALES.

Accidit, quanquam raro, vermes intra sinus frontales, quorum ova fortasse cum aëre inspirata fuere, nonnunquam hospitari ‡. Hoc suspecto, nihil melius reperietur quam fumus nicotianae in nares injectus. Sed, quum periculosum sit, ob vim narcoticam eam injicere, alio ullo morbo caput afficiente, sive cephalaea pertinaci, sive etiam vagantibus capitis doloribus, qui cephalalgia nuncu-

D

pati

* Vid. Alexander's Exper.

† Vid. Med. Ess. vol. 6. Art. 78.

‡ Vid. Hill's Cases. Edin. Med. Ess. vol. 6. Art. 78. Hist.

l'Acad. des Scien. 1733. and 1708.

pati sunt †, symptomata hujusce affectionis accurate perpendere debet medicus, et, quantum potest, certus fiat, vermes ibi exillere.

DE USU CONTRA EPILEPSIAM.

Succus hujus plantae ad ʒij olim fumebatur, interpolatis vicibus; et, testante Neandro, plures epilepsiae hoc medicamento sanatae fuerunt. Forte nonnunquam accidit, epilepsiam sanari posse a purgantibus, praesertim in pueris, ubi ab irritatione intestinorum aliqua oriatur morbus. Vim purgantem certe habet haec planta; si vero nostrum esset de epilepsia ulterius differere, facile ostendere et probare possemus, malum remedium huic proposito se praebere nicotianam. Sed dissertationem hoc de morbo instruere, et varias ejus causas recensere, non impraesentiarum in animo est, nisi quatenus solummodo ad tabacum refert.

Dicitur, plantam utilem quoque esse ad paroxysmum epilepticum suffocandum; quo fine non desunt qui, hoc instante, moneant ut frustulum ejusdem inter dentes teneatur et masticaretur. In hoc vero laudes tabacum vix meretur, quum per experientiam docti simus, quamlibet substantiam inter dentium series positam paroxysmo nonnunquam obviam ire posse.

DE

† Vid. Sagari Nofol, 152. 153.

‡ Vid. Cullen. Mat. Med.

DE USU IN MENSIBUS SUPPRESSIS.

Affectionibus uterinis itidem commendata fuit nicotiana; atque etiam efficax habetur remedium ab illustri Cullenno ipso, qui, ut fumus ejus in uterum, catameniis suppressis, injiciatur, monet, asserens, quod satis potenter agere valeat per vim suam stimulantem †. Aliis frustra tentatis, ultra dubium, tabaci fumum experiri omnino expedit. Mihi autem remedium praestantius esse videtur in retentione, quam in suppressione hujusce fluxus; quoniam, secundum Cullenum ‡, suis causis proximis penitus inter se differunt, ideoque diversa remedia poscunt: Illa, nimirum, ab uterinorum vasorum laxitate et debilitate, hac vero a regiditate eorum extremitatum sola pendente. Sed ad hoc propositum alia stimulantia tutiora sunt, sicut electricitas, &c.

DE USU EJUS CONTRA HERNIAS INCARCERATAS.

Dudum in diro hoc malo tentatus est fumus hujus plantae. Chirurgus peritissimus Heister, ex multorum tentaminum successu, ad astra remedium extollit; pro certo affirmans, se, fumo rite adhibito, semper succedere. Nec parvus est herniorum numerus, testante Gaubio, quibus, si forte egressi intestini constrictione, quam incarcerationem vocant, contigerit, fumus hicce ano immissus succurrat:

Addit

† Vid. Cull. Mat. Med.

‡ Vid. Cull. First Lines.

Addit vir autem vocabulum *nonnunquam*, quod fatis ostendit, eundem omnibus aegris non profuisse *.

Dease quoque pariter hortatur, clysmata acria, praesertim ex nicotianae fumo parata, in hoc malo immitti †; atque opinionem ejus multa experientia suffulcit.

Pott item, ex cujus scriptis omnes rem medicam ambientes multa utilia quotidie hauriunt, laudes maximas eidem dat; variaque exempla tradidit, ubi votis ejus omnino respondebat ‡.

Notum vero est, calorem aërem in sacco herniae contentum multo magis expandere, et ideo totius herniae magnitudinem augere, quam partes firmiores, annulum praesertim durissimum, per quem delapsa essent intestina, laxare; hinc forte impedimentum potius quam auxilium in reducenda hernia a nicotianae fumo expectandum est.

Si bonum ullum nonnunquam inde repertum fuerit, ex animi deliquio solo, ab ejus effectibus violentis inducto, fit, quo totum corpus relaxatur, et intestina ideo facilius reducuntur. Certe tantam violentiam male fert corpus; et, si successus non opus coronet, aegro forte haud parum nocebit. Neque sagacissimo Monro haec latuerunt. Concedit autem, omnibus aliis frustra adhibitis, ac omni salutis spe sublata, priusquam operationem chirurgus instituatur, immitti debere; quia dubium quam nullum remedium tentare praestat.

Methodus prorsus alia aliis peritis nuper placuit; inter quos numeratur Wilmer, qui fumum, in hoc morbo saepissime incassum exhibitum omnino damnat, quoniam

* Vid. Gaub. Advers. p. 47.

† Vid. Dease on wounds of the head.

‡ Vid. Chirurg. Obs. Lond. 1775. cases, 9. 10. 13. 13.

niam successus ne semel quidem, ex multis periculis, usum ejus sequebatur. Igitur fami loco, aliorumque omnium calidorum, ad frigidissima sese recipiebat, et cum eventu satis prospero; et, inter alia, lotiones externas sacchari saturni, salis ammoniaci crudi, cum aceto misti, &c. neque spe vana, adhibuit †.

Cum aliae aliis ita adversentur observationes, difficilimum erit inter eas rite dijudicare. Hoc tantum dicere licet, ut non temere usus hujusce plantae suscipiendus sit, propter acritudinem ejus, etiam in herniis incarceratis.

DE USU CONTRA ASTHMA SPASMODICUM.

Tanta est necessitas respirationis, ut, ea sublata, ne quidem per brevissimum spatium vivere possimus. Omnis respirandi difficultas *asthma* vulgo appellatur: Et auctores plerique morbum dividunt in orthopnoeam, quae gravior est affectio; et dyspnoeam, quae levior; ambae quarum ex causis variis, imo frequenter maxime diversis, nascuntur. De his tamen non sermo nunc est. Discrimen hoc tantum notavi, ne remedia alii solummodo accommodata aliquis in alia specie pariter efficacia esse putet. Hic vero de asthma revera spasmodico agitur. Hoc ex spasmō aut vasis bronchiorum extremis, aut glottide, aut fortasse utrisque simul inducto, originem suam trahit: Aut, ut nonnullis placet, ex constrictione spasmodica ramulorum arteriae pulmonaris, quae reditum sanguinis ad cor multum obstat. Quaecunque ideo eum solvere valeant,

† Vid Cases and remarks in surgery, by Wilmer, 1779.

valeant, morbum aut penitus tollent, aut saltem levabunt.

A me longe sit leviter aestimare quicquid ullam prae se ferat speciem hocce malum grave, et, ut mihi videtur, plerumque omnino insanabile, opitulandi.

Inter multa contra hunc morbum tentata, nicotianae fumus ore quotidie et sedulo haustus non sine sua laude memoratur.

Magnenus olim, de tabaco tractans, haec verba habet :
 ‘ Asthmaticis confert succus, syrupus, conserva, tubuli
 ‘ fumus, vapor, folia, et vinum tabacinum Poterit
 ‘ ergo quotidie mane aeger aliquod syrupi deglutire, vel, si
 ‘ ejus stomachus non ferat, ut contingit biliosis, ore deti-
 ‘ neat conservam, vel folia mastice†.’ Item Dr Pitcairn praescribere solet asthmaticis infusionem hujus in cerevisia tenui, per noctis spatium, quae semper violenter operari observata fuit‡.

Hodierni ad eundem finem nicotianae usum quoque hortantur et laudant. Exemplum hujus nuper habui mihi relatum a generoso quodam ad eundem scopum, nempe, de seipso, qui, currente hyeme, dyspnoea, tussi, et raucedine laboravit, et magnopere inde excruiatus; neque ob tussim et dyspnoeam bene dormire potuit, ni hora decumbendi tabaci fumi fistulam unam aut alteram inhauriat: Hoc vero facto, satis bene dormiebat. Dignum observatu tamen est, illum ejusdem fumi omnino amatorem et nunc et antehac fuisse.

Infusionem

† Vid. p. 241.

‡ Vid. Alston's Mat. Med. v. 2 p. 192.

Infusionem ejusdem emeticum utile fore, dicit Dr M^rBride †, ac pariter eum masticari commendat, quasi remedium potens, et ab experientia comprobatum, in asthmaticis paroxysmis obviam eundo.

Similem doctrinam docet Dr Duncan auditoribus suis, quam experientia sua quoque suffulcit, quum affirmat, se nonnullos morbo hocce excruiatos vidisse, quibus ejusdem fumi usu commodum non parvum obtinebatur. Namque illico fere post ejus usum solvebatur paroxysmus.

Auctoritas certe viri tam egregii, et cui quoque haud parum debeo, quoniam ex ejus praelectionibus veram hausi doctrinam, et mihi studiis incumbenti amicissimus fuit, non leviter a me habenda est. Sed, re mature perpensa, quantum ad fumum hujus herbae attinet, herbarum aromaticarum fumo, ut mihi videtur, vix anteferendus est. Imo, nonnunquam aliae preferri debent herbae, si aegri a tabaco abhorreant; nec desunt tales; et ad hoc sedulo prospicere debet medicus.

C A S U S.

Nuper ad foeminam quandam accersitus fui, quae asthmate revera spasmodico, per multos annos, laboraverat. Mihi omnia interroganti de remediis antea ab illa sumptis, respondit, se consilium a medico satis perito recepisse, nicotianae, nempe, fumum haurire, cui diu obtemperare tentavit; sine vero ullo commodo: Fumo nauseam per-
magnam

† Vid. Theor. and Pract. Ed. 2. Dublin.

magnam et anxietatem illi semper creante. Ufu ejus demum omnino omisso, ad seminum anisi usum sese contulit, quo, fumo adhibito, aliquod levaminis experta est, neque ullam aegritudinem inde patiebatur mulier. Concludere illinc, ni multum fallor, licet, nicotianam herbis aromaticis nullo modo praeferre. Ergo, me judice, herba Britannica dicta, aut similis herbarum compositio siccarum, satis intensiori huic respondeat †. Imo non raro his cedere debet; nam ab experientia compertum habetur, iis, quibus systematis nervosi sensibilitas valde est exquisita, non solum nicotianae fumum paroxysmo praeferre originem, verum quoque omnes ingratos foetidosque odores; imo interdum odores satis suaveolentes, idonea occasione data, anhelationis causam esse; atque, quamvis clariss. Duncano singulus accidebat casus, ubi tantum levamen inferebat fumus, ut haec in commendationem tabaci habet verba: ‘ I have known a gentleman who prevents a fit (asthmatis nempe) by means of a pipe, which he makes his travelling companion ‡;’ tamen talia rariora sunt exempla.

Si vero tabaci fumum assuetus aeger haurire antea fuerit, et inde levamen expertus sit, eum relinquere nullatenus debet §.

Quando

† Si tussilaginis part. 3. euphrasiae et serpilli, p. 1. betoniae, p. 1. et marjoranae p. dimid. accipias, et eas siccare cures, fumus satis gratus a tali herbarum compositione asthmaticis omnibus hauriatur.

‡ Prael. Dunc. de asthm. spasm.

§ Illustriss. Black, rei chymicae Professor mihi nuper quoque dixit, se novisse nonnullos fumo hujus herbae multum levatos fuisse. Nequaquam equidem de facto hocce dubito; sed eadem responsio illi forte sufficiat, nimirum, talia rariora esse exempla.

Quandoquidem haec planta tam acris est, admodum mirum fit, plures ab ejus usu non abhorrere. Nemini fane primo grata est, nec, nisi post multa tentamina tolerabilis. Sunt quidem, qui, ob suam naturalem aversionem, hocce pharmaco nunquam uti queant.

Cum vero ab experientia Duncani, et ab casu superiore solitario, a me nunc tradito, patet, fumum in ore detentum nonnunquam morbum hunc spasmodicum levare; talibus igitur aegrotantibus eum tentare medico suadere licet; sed eodem tempore, non omnibus fumum tabaci praescribere debet, quum ex praedictis nullatenus sequitur, nicotianae fumum solum palmam aliarum herbarum fumo praeripere posse.

DE USU EJUS CONTRA ODONTALGIAM.

Multi nicotianae fumum pro remedio inspirunt contra odontalgiam. Et exhibent hoc antidotum suis aut amicorum periculis, ut dicunt, optime notum. ‘Admittit
‘credulitas; fanat fiducia; et decepti suam tabaco sanitatem imputarunt; quanquam vi naturae sola e morbo
‘eluctati sunt†.’

Quum narcotica vi herba gaudeat, dolores dentis nonnihil lenire oportet, irritatione paululum sopita; frustra vero inde sanationem sperabunt.

Si quis tamen naturam odontalgiae paulisper perscrutare velit, manifesto patebit, tabaci fumum nullo modo

E morbum

† Vid. Misocepn.

morbum mederi posse. Haud raro enim ex dente corrupto oritur dolor, ubi irritatio nervo maxillari, dentibus gingivisque inservienti, communicatur, ex quo partes late circum inflammantur.

Nunc usus ejus hoc in morbo ortus esse videtur, quia, dum faeviat odontalgia, major salivæ copia excerni observatur; igitur, quaecunque sputationem augeant, male prodesse credebantur; et inde multi copiam salivæ nimiam minui putabant, quam esse morbi causam stolidè tenebant. Attamen difficillimum, per copiosissimam sputationem, eum a diverso omnino fonte revera scatentem delere reperietur. Sed prosequi ulterius odontalgiam nunc non nostrum est; et probare fat est, nicotianæ fumum inutile esse remedium.

Denique, fumus ejus quotidie inspiratus, dentes, tametsi sanos, laedere debet, quia per aestum inter fumigandum partes volatiles ac stimulantés evolvuntur, elevantur, quæ dentes penetrarent atque corrumperent. Experientia hoc ultra dubium posuit. Quisquis enim fumum diu haurire assuetus dentes nigros et putridos habet. Verbo, quum dentes laedit fumus, odontalgiam inferre potest, ideoque potius auget, quam tollit morbum.

DE USU CONTRA OCULORUM AFFECTIONES.

Haud mirum nicotianam, contra omnes fere morbos commendatam, in oculorum affectionibus quoque laudari. Multi hodie, ob causam hanc solam, usum ejus primo susceperunt. Nec solummodo contra inflammationes

tiones his organis inductis, sed contra cicatrices et caecitatem pariter increbruit.

Bontius, qui olim artem Apollinarem cum honore in India Orientali diu feliciter exercuit, pulverem Nicotianae laudat, et navigantes ad Amboinam, insulasque Moluccas, ac freta vicina, eum in nares recipere sedulo monet, si caecitate correpti sint. Nam haud raro fit, has caecitate, et oculorum vitiis aliis, ut ille affirmat, gravari. Quod malum oriri putat ab oriza, quam edunt incolae nimis calida. Nosque certiores facit, seipsum frequenter morbum sublevasse, errhinorum ope, ex tabaci pulvere praeparatorum †.

Porro, contra oculorum inflammationes sive a morbo idiopathico, sive symptomatico, sine discrimine, hodie usurpatur, a vulgo saltem, nicotiana. Et a medicis etiam peritis haud raro commendatur.

Verum quidem est, quod levamen, quamvis fugax, paucis his morbis primo inferat; sed prava consuetudo postea nullo pacto rumpenda inde oritur.

DE USU CONTRA AURIUM VITIA.

Nonnulli etiam pulveres sternutatorios contra aurium vitia commendant, quando, nempe, multa serofitas in capite collecta, circum aures procumbit, et, membranam tenuissimam nerveam, aurium labyrinthos obducentem, nimis humectat et relaxat ‡.

Hi asserunt, quod, in tali casu, colluvies haec ibi haerens,

† Vid. Bont. Dif. of E. Ind.

‡ Vid. Hoffman.

rens, ab errhinis, vel sternutatoriis, per ductus Eustachianos, ex auribus ad palatum abeuntes, commode evacuetur. Hoc verum sit; sed optime notum est, per usum quotidianum talium medicamentorum, sternutationem prorsus cessare, neque ulterius his errhinis, praecipue si a nicotiana confecta sint, excitari posse. Igitur, quamvis primo levamen inferant sternutatoria a tabaco confecta, post multum tamen usum, commodum, nullo modo, ut quondam, aegro dabunt.

Verbo, ille, me iudice, qui ad vitia aurium amovenda, pulverem nicotianae quotidie in nasum inspiraret, longe errat, quia usus ejus perpetuus effectus hos sternutatorios prorsus destruit. Imo, secundum sagacissimum Hoffmannum, perversus talis modi abusus, dum, singulis fere momentis, in nares pulvis attrahatur, non parum damni et nocumenti afferat hominibus, praesertim si tales naturae ficcioris sint.

Multae existunt aliae corporis affectiones ubi plantae hujus virtutes olim fere ad astra ferebantur, podagra, nempe, et dysenteria, partus difficilis, et plurimi alii praeterea morbi.

In morbis vero sanandis, ex jam dictis, luculenter patebit, illam vix tantas meruisse laudes. Sed, quoniam utilis nonnunquam reperta nicotiana fuit, contra hernias et duritiem alvi pertinacem, in ileo, atque colico spasmodico, contraque vermes in sinu frontali hospitantes, locus in pharmacopoeis proculdubio habere debet planta; eo magis, quod pro certo compertum est, qualitates ejus manifestas satis esse fortes, et maximae vires medicae a talibus remediis jure semper expectantur, quae corpus vehementer afficiunt.

Verbo,

Verbo, cum prudentia adhibita, in morbis quibusdam proderit, in plerisque autem aliis, quibus olim laudes illi false accumulabantur, nociva, aut, ad minimum, inutilis deprehendetur.

Haec de ejus usu ad morbos medendos sufficiant; et nunc ad alteram partem hujus dissertationis progredien- dum, ad hosce morbos nempe ostendendos, qui usu plantae domestico, vel primo inducuntur, vel in pejus inde vertuntur.

P A R S

P A R S A L T E R A.

MORBIS his, quamvis calamo, fateor, nimis festinante, percurfis, quibus in sanandis hodie a medicis plurimis, aequae ac vulgo ignobili, nicotiana celebratur, alteram dissertationis partem nunc aggrediamur, nempe, ad hos morbos, ab ejus usu intempestivo aut inductos, aut graviore factos, referendos.

Non vero sine maxima haesitatione incipimus, quum herbam incusaturi simus, pro cujus utilitate nobiles et ignobiles, docti et indocti, pariter contendunt, eaque assidue utuntur.

Dr Hope, eximius rei botanicae apud Edinensem Professor, et cui liceat mihi gratias ex animo, ob multa et praecleara beneficia in me, diversis temporibus, collata, nunc agere, exoticas plantas suis auditoribus demonstrans, inter alia memorat, quantas barbaris gentibus laudes debemus, ex quibus plures atque perutiles plantas, quae antea nobis ignotae latuere, recepimus; quas inter, addit vir illustris, stant rheum, nicotiana, et plurimae aliae.

Affertio quidem generalis verissima est; nihilominus, quantum ad nicotianam spectat, nescio quibus argumentis utilitatem tantam hujus plantae vir eximius probare poterit, si ad corporis sanitatem respiciat.

Quod multis, quasi mercimonium utilis fuit, facile concedo; rem familiarem plurimis largam praebuit: Nec ad aerarium rei publicae, salutis fortasse detrimento, minus lucrificat. Non de mercimonio vero, sed de utilitate ad bonam valitudinem, ut medicum decet, solummodo tractare volo.

Certissimum

Certissimum est, quod multis lethalis fuit †, neque sine causa, quasi fons morborum diverforum incusatur, utentibus luxuria vilis, non utentibus pharmacon ingratiissimum.

TRIPLICI modo pro luxuria homines nicotiana utuntur, fumo, scilicet, pulvere, et foliis ad manducandum, singuli quorum affectatores plurimos nacti sunt, et vix minus alimento ipso multis aestimatur, neque minori aviditate appetitur.

Priusquam morbos inde orituros ostendere incipimus, partes breviter describere oportebit, ad quas vel primo admovetur, vel brevi penetrat.

DE SINUBUS IN NARES PATENTIBUS.

Hi sunt, 1. duo frontales sinus; 2. duo sphaenoidales; 3. cellulae, alias sinus ethmoidales dictae; et, 4. sinus maxillaris.

1. Frontales cursum tortuosum tenent, ex nare utroque frontem versus, magis magisque patentes. In multis coeunt; in aliis vero seorsum semper manent. Crescunt, ut crescit aetas, ad extremam usque vitae horam †.

In infantibus enim ita parvi sunt, ut revera existere affirmare vix possis. Descendunt quoque in cellulam ethmoideam aliquam, cumque ea in nares aperiunt, et osse solido exculpuntur.

2. Sphaenoidales sinus rotundiores, et in utraque diametro non exigui; praeterea, ante fellam turcicam, et quoque

† Monro Praelect.

quoque sub ea, imo et post eam, late in osse multiformi excavati, inque supremum narium meatum, antrorsum patuli sunt †.

3. Cellulae, alias dictae sinus ethmoidales, tres, quatuor, utrinque, aut plures, tenerrimae, et ex osse quoque effossae sunt. Quarum anteriores in medium, posteriores in supremum lateralem narium canalem aperiuntur.

4. Denique, sinus maxillaris vastus, et ante natum jam inceptus in osse maxillae peculiariter dicto excavatus est, et tenera lamina ossea undique clausus, ad medium meatum patet.

Omnes hi sinus recessusque tremores aëris, quales sonum faciunt, et accipiunt, et reddunt, et augent, et modulantur quodammodo. Inde luculenter patebit, quare necesse sit, homines nicotianae pulverem large et avide, ex longa consuetudine, in nares attrahentes, vocis suavitatem perdere, et verba rauca et gutturalia emittere.

Nares enim nunc quasi infarctae pulvere obstruuntur, nec per eas facile inhalatur aut exhalatur aër, cujus multa extant quotidie sub oculis exempla.

Si quis nunc me rogare vellet, qui sit, pulverem huncce in nares primo receptum fuisse? respondeo, Plantam in medicina solummodo usurpatam, longeque notam unguentis aliisque formulis priusquam naribus adhibitam fuisse ‡. Cum nautae et milites autem tandem, quibus initio frequentior istius herbae fuit usus, experimento didicissent, eam sibi esse pharmacum, et irritatione caput exonerare,
cito

† Vid. Haller. Elem. Ph.

‡ Vid. Magnen.

cito usus in nimiam et pravam consuetudinem degeneravit.

Porro, longe antequam in nares domestice hauriebatur, Indi, Peruviani, similesque gentes barbarae, in ignibus suis sacris, hostiae loco, utebantur. Hoc modo quoque fata dicebant. Praeterea, si navigantes tempestate in periculum perducti essent, ad tabaci pulverem, tanquam ad sacram anchoram, confugiebant: Eodemque ritu, quum periculis quibusdam evasissent, mimico gestu, dissonaque voce, veluti gratias agentes diis, pulverem in aërem projiciebant †. ‘ Usus hujus pulveris,’ dicit Hoffmannus, ‘ primum ad Italos venit, apud quos frequentissimus est; ‘ postea ad Gallos, et etiam ad ipsos Germanos, sese extendit, ita ut tabacomania jam multi laborent; et ipsa ‘ consuetudo talem pulverem fecerit pene cum aëre necessarium; plerisque inutilis, et superfluous, imo noxius ‘ est.’

Quod ad narium infarctionem nunc attinet; mihi esse videtur, non solummodo nares, sed quoque sinus hos nuper descriptos, eo repleri; nam, quamvis tortilis prorsus sit via ad sinus, quamvis item saepius ac diligenter nicotianae conspurcatores nasum emungere curent, tamen, quum pulvis tam levis tamque subtilis sit, et praeterea, inspiratione strenuissima, qua cum soliti attrahere sunt, inhalatur, necesse fit, ut qua detur porta ruat.

In antris maxillaribus proculdubio impactus repertus fuit, nec rationes satis validae mihi patent, quare in frontales pariter, aliosque sinus, penetret.

Putam nunc, si velis, nulla alia mala, praeter vocis suavitatem amissam exinde oriri, quam, ut omnibus innotescit,

F

pulvis,

† Vid. Magnen.

pulvis, post longum usum, creat; dehortari tamen id solum debet, aut, ad minimum, homines impellere ut parcius sibi metipsis indulgerent.

Porro, gravem et hircosum odorem illo utentes plerumque emittunt, olfactui aliorum omnino ingratum.

Denique, nimio et intempestivo ejus usu, pulchritudinem minuit, destruit; cutis colorem mutat, nasum totum externe subfuscum reddit, et interne, circumque narium alam, turpe quidem astantibus spectaculum. Unde Virgines Gallicae nobiles ab ejus usu abhorrent, nec nisi nupti eam usurpant: Praeterea, acritudo ejus superius labium saepissime decorticat, luteoque colore totam fere faciem deturpat.

Malum quoque non levius, sub quod laborant tales, superest ut recenseamus: Verbis, nimirum, articulandis difficultatem magnam sustinent.

Antea demonstrare conati sumus, quo liberius in sinus irruat aër, eo clariorem emitti vocem. Quicquid eos obstruit, literas nasales *m. n.* et *ng.* efferre nullatenus finit; et exinde quasi rauca evadit vox, aut tetra, qualis per nares vulgo transire dicatur.

Nunc, si ad quantitatem a multis quotidie sumptam respiceres, primo patebit intuitu, vocem multum corrumpi oportere. Refert enim Magnenus de quodam illi ipsi optime noto, cui tanta voluptas usus hujus pulveris fuit, ut unica die uncias quatuor naso suo perdiderit †. Hoffman quoque de alio refert homine, qui quotidie uncias tres ejusdem in nares attraxit.

Mihi

† Vid. Magnen. p. 144.

Mihi hodie noti sunt pauci, quibus duae indies unciae vix sufficiunt. Haud raro quidem observare datum est, unam eodem spatio consumi. Tanta certe quantitas non obstruere liberum aëris in nares transitum non potest; inde verba nasalia proculdubio emittentur.

Praeterea, non solum hoc modo vocem corrumpit nicotianae usus, sed, laesa interdum fit uvula, aut palatum, aut gula ipsa, et vocem et alias horum organorum actiones, veluti devorandi facultatem, multum impedit: Cujusmodi triste et lethale a tumore gulae exemplum nuper mihi relatum fuit.

DE DYSPEPSIA EJUS USU ORTA.

Ex plantae historia patet, eam narcoticam esse, quod item a quotidianis tentaminibus firmatur. Hinc, quum indies large intra nares recipiatur, ut in ventriculum illabatur necesse fit. Tonum igitur minuit, et functiones hujus organi admodum impedit. Etenim omnia narcotica universum corpus hebetant, nervorumque fibrillas ventriculi multiplices, et tenerrimas, ob commercium id intimum, quo inter se diversae corporis partes fruntur, afficiunt, et justo suo sensu privant. Saepissime quidem evomitur fuit pulvis, nec parca quantitate, et eundem dyspepsiam saepe creare plurima exempla demonstrarunt, varia quorum Cullenus ipse quotannis suis auditoribus, inter praelegendum, referre solet †.

Nico-

† Cullen. praelect. 1777.

Nicotianam delere famem veteres, hac de planta tractantes, nempe, Neandrum, Magnenum, aliosque, seculis fere binis abhinc, non latuit: Qui inter alias virtutes enumeratas huic proposito etiam eam laudaverunt. At naturam hujus rei veram male intellexerunt; et ubi eos damnare prorsus oportebat, ibi admiratione stollida et simplici stupuerunt.

Monardes nos docet, Indos ipsos eam usurpare ad sitim famemque sedandam, imo, ut putabantur, arcendam ad dies aliquot ne cibo potuve egerent, quoties peregre illis est proficiscendum per avia et loca inhospita desertaque, ubi cibis potusve vix aut ne vix quidem comparari posset.

Expeditiones quoque trium vel forte plurium dierum eorum milites suscipere dicuntur, et bene sustinuisse, sola nicotiana freti, qua variis utebantur modis.

Porro, obsidione Valentiae anno 1636, miles fuerat, qui inedia sustinebat septem dierum, ita affirmatur, globulis ejusdem devoratis, vires belli laboribus aptas conservans.

Indi vero dicuntur multo longius famem sitimque ea arcere ob id quod planta his regionibus fortior est. Sequenti modo praeparant; partes nempe aequales ejus et cochlearum quarundarum testas accipiunt, terunt, simulque commiscent; ficcant, in pilulas formant, et in umbra demum pro usu reponunt; iter per deserta locaque cibo carentia facturi, aliquot ex his assumunt, inter dentes reponunt, succumque assidue ex una alterave harum sugunt. Idem post intervalva quaedam repetunt per plures dies, omni quo tempore, nec fame, nec site, imo, neque lassitudine, ut fertur, per vias difficillimas iter facientes tentantur †.

Histo-

† Vid. Monard. Lopez de Gom. Oviédum, Benzoin. Delechamp, aliosque.

Historiam similem milites fide digni Magneno olim retulerunt, nempe, fescuncia nicotianae unica, biduum, sine cibo, aut potu, imo, sine horum desiderio, se transegisse.

Facile assentiri possum opinioni, quae docet, hanc herbam famem minuere, quum vi narcoticae polleat; sed parum verisimile videtur aut nutrire posse nicotianam, aut vires diu sustinere.

Homines vivere dies duos aut plures fortasse sine cibo queant; nullo tamen modo vigent; contra, vires citissime deficiunt, collabuntur.

Quum vero vires concoctionis herba haec minuit, simul cum nervorum vi, pari ratione itaque secretionis parcius fluere cogit; unde proculdubio serius cibi appetitus redibit.

Praeterea, ad hanc rem ulterius explicandum, calor ipse regionibus calidis, sicut Indicis, (neminem enim hoc latet), ad appetitum sedandum plurimum confert.

Denique, Indi, et milites in genere, inediae et laborum patientes sunt. His rite igitur perpensis, rei hujus ratio clare patebit; neque ad eam explicandam, ad mirabiles plantae hujusce dotes, in viribus, dum labores sustinentur, reficiendis, confugere licebit. Imo, Nicotius ipse fatetur, eam nullatenus nutrire, quamvis eodem tempore affirmat, (forsitan autem male), quinque ex ejus focis, qui fumum non haurire potuerunt, laboribus periisse ‡. Vix tamen in hanc disquisitionem ut ineamus res mereri videatur; at, cum non pauci sunt, qui pro usu ejus domestico argumentis hujusmodi strenue contendunt, eam his paucis obiter tetigisse aequum a nobis ducebatur.

DE

‡ Vid. Sir Hans Sloane's hist.

DE MUCI SECRETIONE.

Quandoquidem a multis laudatur nicotiana ad augendam e naribus secretionem, nec infrequenter diversis in morbis tum capitis, tum oculorum, ad eundem finem praescribitur, paululum inquirere liceat, qualis sit hic secretus liquor, et quibusnam dotibus praeditus.

Mucus qui nuncupatus, non e naso solum, sed variis etiam corporis partibus fecernitur.

Disputatur inter physiologos, utrum secretio fit propriis glandulis, et novus omnino liquor nascitur; an in sanguine prius existeret, ex quo tantum percolatur. Senac sua propria forma sanguini inesse tenebat, et per experimentum ad eundem finem institutum opinionem suffulcire conatus est, nempe, internam ventriculi cujusdam animalis (vitulae, ni fallit memoria) membranam obtuso cullo rasis; ex quo tantam hujus liquoris copiam obtinuit, quod concludere illi aequum visum sit, non folliculis hujus organi, ullo pacto, tantam contineri quantitatem posse.

Quantum ad qualitates mucii manifestas pertinet; sapore, odore, et colore omnino caret: Viscidus est, adhaerens partibus quas tegit, quae omnium ejus dotum utilissima est. Cum aqua, testante Hallero, misceri potest mucus, inque ea prompte diluitur. A putredine omnino est alienus; nam conservatus per totum annum sine foetore mansit †.

In

† Vid. Haller. Ph. El. et vid. quoque Hom. praelect. Mat. Med.

In aquae superficiem natat, ergo aliquantulum minus ponderosus.

Chemica tentamina in eundem raro instituta sunt.

In calida induratur; in igne, in carbonis speciem amburitur †.

Lixiviosi sales, aut medii, non mucum, secundum Hallerum, solvunt.

Ab inventis Caroli Darwin eum in acido vitriolico solvi docemur ‡.

Solvitur pariter, tametsi tarde, fixi alkali caustici lixivio.

Maxima pars aquosa est; nam, si in vasis igni expositis recens mucus inditus fuerit, decima octava tantum pars, quæ in vaporem non abit, manet. Quum oleum inest, quamvis parva quantitate, proculdubio ex eo naturam viscidam habet §.

Quamvis mucus ubique non ejusdem naturae est, hoc tamen commune possidet, ut lubricus humor sit, quo aëris, ciborum urinaeque via late obungitur; varias quidem teget partes corporis.

Mucus narium, qui ad nostrum scopum magis pertinet, omnium horum linimentorum spississimus est, et, ex arteriis in minimas cryptas, et ex his iterum in sinus pituitarios, deponitur ||. Hae glandulosae esse videntur, et diversa forma et structura singulas indui. Attamen non in mente nunc est, de iis sermonem instruere; afferere sat fit, has non simplices solum, verum etiam compositas sese habere.

In

† Vid. Haller.

‡ Vid. Cull. First Lines, vol. 2. p. 220.

§ Vid. Haller.

|| Vid. pag. 39, 40. ubi describere tentavimus hos sinus.

In narium cavea, ubi sunt hi recessus et sinus pituitarii, ante descripti, muci vis quidem magna reservatur; nec vero glandulae ullae illic reperiri queant. Constat igitur, liquorem hunc sine glandulis interpositis excerni posse, et tantum moram requirere post secretionem a sanguine, per vasa exhalantia, ut speciem prae se spissam ferat, officio suo a natura decreto bene simul fungens, nimirum teneris minutisque nervis tuendis.

Praecipuus effectus folliculorum horum est, viscidiorum reddere humorem, quem statu fluido recipiunt. In nare omnino limpidus nascitur, et eam conservat naturam, coryza orta, cum e naribus magna copia diffluit, aut emungitur; tunc enim acrimonia nares sollicitat, neque finit eum, ut antea, commorari, ut idoneam tenacitatem adipiscatur. Haec spissitudo facit, ut ex his receptaculis, post moram debitam, acrimonia sua et copia, suum receptaculum potentius irritet, et vires inde evacuantes sollicitet.

Necessitas insuperabilis, qua ad sternutationem, tussim, &c. cogimur, nos monet, quam potens vis stimuli sit, quo humores, etiam mitiores, excretionem suam sollicitent, ut corpus hocce retento humore se liberet.

Ex his argumentis colligi potest, hosce folliculos muscolari vi indui: At tempus nunc poscit, ut ex hac digressionem revertamur.

Certe ex praedictis, de indole ejus et partium natura, luculenter patebit oportere, quaecunque haec vasa aut folliculos stimulent, muci excretionem quoque augeant; a qua actione tum bonum tumque malum non leve, secundum stimuli vim et durationem, oriatur.

Ad amovendam talem acrimoniam, et ut liberior muci excretio

excretio fluat, acque in bronchiis et pulmonibus et naribus, proculdubio instituit natura sternutationem.

Quatit plus quam tussis et corpus excitat: Et ‘ ut tussis ab irritatione glottidis, tracheae, bronchiorum, pulmonis, sic sternutatio ab irritatione membranae narium oritur, raro a sympathia, cum remotis partibus, parit ac tussis ratione, causam irritationis summovet, abstergit, et corpori igitur saepe prodest. Aliquando nocet, scilicet, si nimis vehemens fuerit *.’

Cum sternutatio tam utilis saepe reperiatur, multi errhinis frequentius usi sunt, maximum inde commodum expectantes. Inter alia, hoc proposito, saepissime usurpatus fuit tabaci pulvis, contra capitis dolores aliasque affectiones †: Nec dubito quin plus semel utilia reperta sunt sternutatoria. Non vero omnibus innocua evadit sternutatio; quippe quae plethoricis, et illis vasa sanguifera aut in ventriculo, aut pulmone, aut etiam in naribus rupta habentibus, pessima evadere oporteat; nec desunt exempla ubi citissime lethalis fuit ‡.

Detur vero maxime utilem esse: Nullatenus inde expedit sternutatoriis semper uti.

Qui tabacum in nares attrahunt propter vim ejus stimulantem, oblivisci videntur, omnia stimulantia effectus suos consuetudine perdere, utpote indies usu hebetiores fiunt nervi; nam quaecunque heri vehementer stimulaverunt, hodie, aut forsan postridie, ne vix quidem nervos moverint. Haec universa corporis lex est. Igitur recte concluditur, stimulum nervis applicatum, fortio-rem aut

G

debiliorem

* Vid. Conspect. Med. Theoret. auct. Gregorio junior. Sect. 554. et infra.

† Vid. Part. prim.

‡ Vid. Magnen. Hoffman. Sir Hans Sloane's hist. of Jamaica, &c.

debiliorem evadere, in ratione vis illius immediate antecedentis, cui corpus magis sese prius accommodasset, et assuetum fuisset. Hinc perspicuum est, stimulum vocabulum esse relativum, quippe quod substantia aliqua hodie irritans et stimulans, cras partes easdem nullo pacto fortasse movere queat.

Exempla innumera, si necessarium recitare duceretur, ad hoc corroborandum extant.

Qui enim amara quotidie sumunt, ut alvum laxiorem habeant, dosin indies augere coguntur. Idem omnibus aliis corporis partibus, quantum mihi notum est, una, videlicet, excretionem diaphoreticam excepta, quae semper portionem medicamenti minorem ad effectus eosdem producendos poscit.

Haec mihi probare videntur, stimulantium nimium usum corporis functiones turbare et debilitare; ideoque, si detur, ut aliqui volunt, tabacum stimulum esse, quotidiano usu corpus laedere, sicut omnia alia stimulantia intempestive sumpta, oportet.

Nec ratione contrarium est, tum stimulantem tum sedantem vim huic pulveri attribuere.

Idem de opio, vino, aliisque hujus naturae constat. Omnes enim substantiae, intra corpus receptae, quaecunque sint, imprimis stimulare videntur, et vires sedantes, quasi effectus tantummodo secundarios, prodere. Atque hae fere semper fortiores aut debiliores erunt, consuetudine abstracta, in ratione vis stimuli. Et, quanto nunc ab harum aliqua incitatur, tanto, mox collapsa ineunte, deprimitur corpus.

Qui

Qui vini modicam copiam bibit, elevatur; at, si nimium, soporatur. Idem per tabacum fit, quoniam ebrietatem inferre queat.

Tabaci pulvere utentes sedulo examinavi, ab iis rogans, ut me docerent, quales fuerunt perceptiones primo hoc fruentibus; mihi multi revera fassi sunt, se imprimis, sola stimuli causa, herbam cupivisse, utpote perceptionem producere similem ei quae a potu generoso oritur, et eodem tempore auctam muci copiam e naso eliminari, dum caput leviter afficiebat, atque corpus paululum calefaciebat. Tales vero effectus admodum fugaces fuere, ideoque iterum nasum alere inducti fuerunt.

Post longum vero usum, etiam hos effectus producere cessavit, dum repetere postea quodam mirabili desiderio coacti fuerunt, ut satis muci, ad membranam narium tuendam, fecerneretur, utque certa perceptio ingrata inde orta tolleretur.

Imo medici nonnulli ipsi mihi dixerunt, se non posse eum relinquere, etiamsi bene novissent hunc pulverem valetudini magnopere obesse.

Probatum antea fuit, ventriculum tabacum debilitare: Sed, quum sicut stimulus perbrevis agit, fumitur etiam quasi contra seipsum antidotum, quod non mirum omnibus apparere non potest.

Plerique igitur inter prandiendum pulvere utuntur, ut appetitum deficientem et languescentem paululum inde reficiant.

Notum bene quoque nunc est, acida, et fortia condimenta, post longum usum, sedantia evadere, tonum ventriculi simili modo laedentia. Sed plerique iis affueti nullatenus laute prandire possunt, sine tali stimulo; semper enim per tempus breve ventriculum excitant. Idem, ut opinor,

nor, tabaci amatoribus experitur; ambo hocce organon laedunt; et ambo quasi antidota contra seipsos avide petuntur, i. e. contra effectus malos ab eorum nimio usu ortos.

Difficillimum tamen explicatu invenietur, quare desiderium eadem stimulantia repetere ex usu indies crescit; unde consuetudo insuperabilis formatur.

Si fitis, fauciumve siccitas, aut fames percipiantur, certa incommoda sensit homo, et ad ea statim, quae antea amovere talia expertus est, iterum recurrit.

Singuli appetitus, ex absentia alicujus rei qua antea frui simus, oritur, et ab eodem fortasse fonte omnes irregulares appetitus profluunt: Inde crescere videtur spiritus ardentis bibendi cupiditas, ut et usus immodicus tabaci. Iis dum abstinere assueti, nescio quam debilitatem et anxietatem percipiunt; et stimuli quondam dati memores, ad eum, utrum poculum, utrumve tabacum fuerit, sese recipiunt.

E X E M P L U M.

Quaedam, dicit Professor clarus Cullenus †, familia illi bene nota est, quae, circiter primam pomeridianam horam, spiritus ardentis cyathum potare assueta. Si a domo ut abesset accideret, ubi non, ut solet, bibere datum esset, perceptiones incommodissimas totum reliquum diem experiri solebat. Frustra monuit ille a consuetudine tam prava desistere; jacta fuit alea, irrevocabili consuetudine devincta fuit. Imo, tam necessaria nunc tale meridianum poculum factum est, ut pergere, salutis causa, atque potare quotidie cogatur.

Nunc, si inquiramus, quo fit, ut repetitio ejusdem herbae

tam

† Clin. Prael. M. S.

tam avide cupiatur, se offert eadem responsio, scilicet, quod perceptio similis ingrata oriri eo utentibus videatur, ad quam amovendam, iterum iterumque pulverem requirunt, hauriuntque, quoniam stimulus exinde ortus et nasum titillans subito transit, dum repetitio indies etiam fortior et crebrior postulatur.

Hebetiores quoque fiunt nervosae narium fibrillae, unde quantitas muci satis larga non secernitur, ni hoc pulvere in horas stimulentur.

Porro, plus sanguinis, ut videatur, longo nicotianae pulveris usu, ad vasa narium sanguifera derivatur, quo melius suppeditetur haec larga mucosi liquoris copia.

Num redduntur vasa narium tabaci pulvere ampliora? Si verum hoc sit, majorem nempe sanguinis vim in ea semper revocatam esse, tandem ea ampliora reddi necesse videatur, sicut aliis corporis partibus accidit, quando, propter vulnera, &c. ubi vasa majora destruuntur, major sanguinis rivus, cursu pristino mutato, ad minora vasa fertur, a quo tandem multo ampliantur.

Ex his intelligere possumus, quare oculorum inflammationes, dolores capitis, &c. affligant, si forte hicce pulvis omitteretur, quem tales per multos annos antea attrahere soliti fuerunt. Quibus in casibus, ultra dubium eum repetere debet aeger. Nam in sententiam Hippocratis non inire non possum, scilicet, ‘ a multo tempore consueti, etiam si fuerint deteriora, insuetis minus turbare solent †.’ Consuetudo igitur est natura arte contracta. Si quis autem de consuetudine plura videre vellet, inspiciat dissertationem inauguralem satis nitidam auctore

† Vid. Hippocr. aphor. sect. 2. aph. 50.

auctore Culleno, filio, cum hac nostra nunc in lucem edendam, ubi exempla multa praeclara de vi ejus extant.

Si nunc me aliquis interrogare vellet, an unquam usus pulveris hujus, aut aliorum stimulantium ad nasum applicatorum, utilis fuerit? respondeo, certe exempla sunt, ubi plurimum boni praestent ad sanitatem fractam servandam, scilicet, quum minori justo copia mucus e naribus fecernitur, et inde non bene teguntur hujus organi nervuli. Duo talia exempla ipse novi, ubi cum commodo nicotianae pulvis usurpatur; sed rara sunt talia, neque mihi videtur usum errhinorum indiscriminatum bene inde suffulciri posse.

Quum tamen antea probatum fuerit, tabacum dotibus perniciosus gaudere, quae fere semper pessimae, post longum herbae hujus usum, corpori humano fiunt, si mihi liceat, ad alia errhina, loco ejus, sese recipere homines hortarer; et inter quae, optimus fortasse pulvis, his proximis annis, notus, vulgo in officinis nunc prostat, viz. *the British herb tobacco* dictus, quippe quia ex herbis satis innocuis, si recte de eo didicerim, componatur, neque, quantum adhuc expertum est, effectus mali ex ejus usu producuntur, neque consuetudo prava inde sequitur; quoniam, post longum usum omitti queat, sine ullo incommodo aut prurigne ad repetitionem. De hoc certior omnino factus sum a quodam diu pulvere hocce utente, et qui, ob ophthalmiam pessimam cum successu bono eum incipiebat; morbo vero evanescente, ejus usum semper relinquens. Cum autem, ut frequenter accidit, recrudesceret morbus, simili prospero eventu iterum ejusdem pulveris usum repetit.

Alterum

Alterum malum infert pulvis nicotianae, olfactus nimirum diminutionem, depravationem.

Multae sunt substantiae intra corpus receptae, quae in nervos solummodo agunt, fibrillae quorum, ut omnibus innotescit, acutissime sentiunt: Et inde etiam vires talium rerum, quaecunque sint, oriuntur. Nec magis acutus est sensus ulli corporis parti, quam narium nervis, ubi mirum in modum per membranam Schneiderianam innumeri sunt dispersi.

Nam olfactu de viribus, aut noxiis aut salutaribus, ciborum monemur, nec non de variis vaporibus quae per aëra volitant.

Quod ad olfactus ulterius attinet; variabilis inter homines est. Diversi enim diversis placent odores. Difficillimum hoc explicare reperietur. Haller, qui eo sensu multum invaluit, caseum vel carnes, quanquam leviter putridas, allia, et quicquid fuit in odore paulo intensius, detestabatur †.

E contrario vero, qui, ut idem dicit, nicotianae pulvere, vini potu, organa narium obtundunt, tales odores graves facile ferunt.

Quicumque odore graviore diu assueti sunt, odores debiliores percipere non bene possunt; et lex naturae haec quoque esse videtur. Imo res patebit ex his observandis tabaci pulvere utentibus. Nam, si rosae aut aliarum herbarum suavium effluvia captare tentent, intra nares fere herbam odoriferam infigunt, eodem tempore strenuissime inspirantes, priusquam effluviū ejus percipere queant; et tum etiam leviter tantum, quoniam minus graveolentiam quam tabacum prodit, cui diu inspirare soliti sint. Praeterea, non
hebetior

† Elem. Phys. tom. 5 p. 171.

hebetior solum reditur olfactus per nicotianae usum, verum exempla etiam extant, ubi prorsus abolitus fuit, quod a scriptis Magneni probatur, et singulum hujusmodi exemplum intra meam quoque notitiam antehac venit.

Nonnunquam, ut fertur, haemorrhagiam narium inducere videtur pulveris nicotianae usus; cujusmodi exemplum nuper mihi etiam relatum fuit. Forfan hoc potius accidebat, propter ad haemorrhagiam praedispositionem; aut fieri quoque queat, ex aliis materiis, veluti e vitro ad pulverem levem redacto, nicotianae pulvere admistis, quibus, ut nonnulli volunt, interdum hujus pulveris venditores, ad eum acuendum, immiscent.

Quamquam antea concedebatur, pulverem huncce inflammationes, pro tempore, oculorum amovere; nihil autem certius est, quam usum ejus nimium magnopere visum hebetare. Atque ratione quoque consentaneum est, stimulum ita potentem assidue nervis vicinis applicatum, functionem hujus organi multum corrumpere.

Lippi item plerique horum fiunt; particulas enim nicotianae acres, tam frequenter circum oculos volitantes, in eos haud raro incidere oportet; hinc irritentur, et fortasse nonnunquam inflammentur. Qualicunque vero modo explicationem admittat, res ultra dubium non raro est.

Ab Hoffmanno asseritur, non tantum somnolentia, sed etiam apoplexia, nonnullos correptos fuisse, a nimio hujus pulveris copia; cujus memorabilia sunt bina exempla a Josepho Lazano relata †.

Primum de cive Farrariensi, qui ex nimia ejus quantitate assumpta coma somnolentum tam potens contraxit,
ut

† Vid. Misc. N. Cur. Dec. I. an. 2. obs. 131.

ut neque ab acclamationibus domesticis, neque ab alio ullo remedio expergisci potuit, sed in cubili sedens omnino stupidus et immotus manserit, donec tandem septima die extinctus est.

Alterum horum exemplorum de quodam satellite fertur, ob continuam tabaci pulveris assumptionem, a phrenitide misere interempto.

Quando inter gustum et olfactum intima interfit connectio, fieri non potest, quin tabacum hunc sensum quoque laedat.

Hoc facile concedetur, si lector secum perpenderit quae antea dicta fuerunt, scilicet, pulverem hunc per gulam in ventriculum illabi, et ab ore exinde saepissime expui. Tonum totius corporis magnopere quoque minuit immodicus et longus hujus pulveris usus; imo paralysis eum secuta fuit.

Juvenis egregius, nostri Culleni filius, qui una mecum pro honoribus in medicina summis nunc candidatus est, mihi nuperrime affirmavit, se quosdam novisse levi paralyti, praecipue manuum tremoribus, correptos fuisse a pulveris tabaci usu solo intempestivo; et a suis ipsis observationibus prorsus se certum factum fuisse dixit, pulverem hunc multo magis genus nervosum laedere, quam aut foliorum manducationem, aut fumi ejus in ore succionem.

Hae cl. juvenis observationes omnino cum his illustris Pringelii conveniunt, qui, testante Withers, saepissime notavit, intra longam et multam praxin, pulverem huncce nervorum atonias, manuum tremores, memoriam laesam, et nonnunquam quoque paroxysmos leves paralysis producere †.

HA

H

His

† Vid. Withers on use and abuse of Med. p. 273.

His nunc de pulvere tabaci peractis, luculenter patebit, quam stolide faciunt qui primo eum inconsiderate appetunt, sola consuetudine hominum quibuscum versantur inducti, nullaque necessitate coacti. Abusum pulveris hujus, qui apud tempora Hoffmanni quoque plurimum increbruit, illustrissimus ille medicus in silentio non prae-terivit. ‘Tanta,’ dicit ille, ‘increvit intemperies nonnullo-
rum, ut mira consuetudine, vel imitatione, aut auctori-
tate aliorum inducti, tale pulvere nares perpetuo vexare
et irritare videantur, ut etiam inter mutua colloquia,
conventus, et caenam, deesse aliquid humanitatis creda-
tur, nisi quis pixidem suam, qua servare pulverem ille
solet, singulari officio, et inserviendi ejus sanitatem
studio, alteri offerat ad muci officinam purgandam †.’

Si quis autem secum decreverit plantae usum omittere, ne temere id faciat, praesertim si diu eo usus fuerit.

DE SECUNDA METHODO TABACI UTENDI.

Alter est modus eo utendi, nempe in os fumum ejus in-
hauriendi, nec minus est nocuus, imo saepe multo sanita-
ti deterior.

Tabaci olim usu superstitiosa fuit consuetudo aequae
fumo ac pulvere. Indi eo fata praedicebant. Audebant
etiam bellum aut pacem suadere, prosperam aut infelicem
expeditionem, tanquam e tripode, eo quoque praedicere;
et sic ope ejus fumi res futuras explorare ‡.

Ad

† Vid. Hoffman.

‡ Vid. Magnen, p. 92.

Ad talem infaniam imo venerunt Barbari, ut, suos deos hoc fumo dilectari existimantes, sua fana eo implerint *.

Primo sacerdotes, hoc consilio, fumo usi erant †. At, cum non cuivis sacerdotem consulere fas est, praesertim si mercedis copia vacet, plebeii etiam privati fumum ejus inspirare ausi sunt, cujus deinde comperta vis usum ejus familiarissimum reddidit.

Duplici, ut videtur, proposito, ita agebant, nimirum, *primo*, ut futura praenoscerent; *secundo*, ut variis insomniis dilectarentur; et, qualia ab ebrietate, talia ex abusu tabaci oriri comperierunt.

Hispani, inter barbaros eos gentes versantes, primo ab eo prorsus abhorrebant ‡. Nonnulli tamen eorum in angustiis itinerum deprehensi, omni deficiente anona §, Indis suadentibus, tabacum tentarunt, et illius usum, cum experti essent, aliis commendabant; unde a nautis militibusque usus ejus primum incepit.

Morem tamen fumo utendi in Europam invexere Angli, postquam Virginiam detexissent. Et celebrem illius usum fecit Drake, insignis his diebus nauta. Post Anglos, usi sunt, ut aiunt plerique, Belgae et Batavi.

Ita de origine fumi hujus plantae auctores scripserunt.

Vulgo quoque creditur, Gualterum Raleigh, Equitem, primum omnium tabaci fumum in Anglia hausisse. Nam redux ab America, morem vulgasse dicitur. Antiquior tamen,

* Harriot. in Virgin. Descript.

† Vid Sir. Hans Sloane's Hist. of Jamaica, &c.

‡ Vid Topaz. de Hist. Ind. Orient.

§ Fructus quocum hi vesciebantur.

tamen, ni fallor, mos esse videtur; quippe quod a Plinio asseritur, suo tempore, haustum fuisse, non pro luxuria quidem, sed pro medicina. Nam tussi pertinaci ille ipse fumum commendat, aegros monens, ut per calamum in os haurientes eum deglutirent, et simul vini pauxillum ex avis aridis parati, inter singulos fumi haustus, forberent †. Imo, quanquam veteres scriptores ante Plinii tempora prorsus filuissent, vix credibile esset, ejus usum ignotum latuisse usque ad tempora Raleigh.

Usum nicotianae fumi indigenis mundi antiqui communem, aut etiam notum, nullatenus affirmo. Sat erit ad probandum morem hauriendi fumum multo vetustiore extitisse, si probabile reddatur, aliarum herbarum fumum inter mortales tunc invaluisse.

Notum est, morem eundem inter Asiae et Africae incolae hodie universe valere; neque verisimile est, hos semper tenacissimos morum a majoribus suis traditorum, tam subito iniisse novos ab Europa translatos.

Ingeniosus Curtis, de re herbaria Londinensi scribens, sequentem profert conjecturam: ‘Countries thinly inhabited are much infested with gnats. Travellers tell us, that the northern Asiatic Tartars constantly carry on their arms, during the summer, a pot of burning touch-wood, sometimes prepared from the root of colts foot, to defend themselves by the smoak from the annoyance of these insects. It is probable one more ingenious than

† Plinius, de Tussilagine scribens, haec habet verba: ‘Hujus aridae cum radice fumus per arundinem haustus et devoratus, veterem sanare dicitur tussim: Sed in singulos haustus passum gustandum est.’ Vid Plin. tom. 2. p. 394.

‘than the rest, contrived to keep this fire alive by a communication with his breath, and this expedient, by degrees, produced a tobacco pipe †.’

Multi forte quaesiverint quare homines prae aliis plantis tabacum selegerint? respondere proculdubio liceat, propter propensionem generis humani ad ebrietatem. Quippe cum primum id gustavere, atque effectus ejus inebriantes experti sunt, eam herbam prae aliis omnibus praeferrent. Omnino vera sunt verba Hans Sloane Equitis: ‘In all places,’ dicit ille, ‘where it has come, it has very much bewitched the inhabitants, from the more polite Europeans to the barbarous Hottentots ‡.’

Forte etiam hic mos primo contra insecta noxia, veluti praesidium, susceptus fuit, mox vero inter omnes fere gentes luxuria sensim evasit.

Dignum observatu est, eo immodice utentes ad ebrietatem aliis magis proclives esse. Observatores facile hoc agnoscunt; dum enim bibitur, nicotiana maxime appetitur aut fumo, aut pulvere, sicut antea sese assueverant. Imo sunt, qui dicunt, tales magis aliis ad venerem deditos esse. Si hoc vero quadrare repertum fuerit, in sententiam Regis Jacobi inire liceat, qui haec habet verba: ‘In convictu urbanitas; in lupinari falacitas, tabaco, ut cote, acuitur §.’

His de more antiquo fumum sugendi peractis, inquirere paulisper nunc forte non abs re erit, quinam sint effectus in corpus humanum inde producti?

Si

† Vid. Flor. London auct. Curtis.

‡ Vid Hist. of Jamaica, &c.

§ Vid Misocapn. auct. Reg. Jacob.

Si nasum pulvis stimulet, et mucum majori copia eliciat, non minus fumus os fontesque salivales movet; unde saliva pleniori rivo fluere faciat.

Large a fumi fugentibus hic liquor expuitur, ex quo morbi varii oriuntur, quippe qui haud sine magno detrimento systemati humano dispenditur.

Ab experimentis quibusdam a Pringelio institutis, constat, salivam multum retardare atque cohibere fermentationem †; et exinde quoque aciditas moderatur, quo flatus et dyspepsia bene a natura ipsa restringuntur.

Summa salivae dignitas manifesta erit, si animum ad animalium omnes classes vertamus. Nulla enim classis ea caret, et eo copiosior datur, quo sicciore et difficiliore cibo animalia utuntur. Hinc manifestum est, salivam digestionem opitulari. Constabit igitur, eam non sine detrimento corpori, praecipue concoctioni, expui, quod, ut omnibus liquet, est tabaci fumi vitium. Imo macies producta fuit ex solo abusu spuendi.

Vulgo notum, Indos ipsos famem suam compescere partim jactura hujus liquoris, et partim a tabaco; quo fine fugere ejus fumum solent. Boerhaavius ipse in se expertus est, nullo tabaco uso, famem sublatam esse cum omnem salivam expuisset ‡.

Porro, jacturam salivae detrimento non parvo corpori fieri

† Ab ingenioso Perceval, Hiberno, hoc experimentum repetitum fuit, atque maxima cura, et simili omnino eventu cum illustriss. Pringelio.

Ipsè quoque idem periculum, ut meipsum de eo certiore faciam, repetivi, et simili successu. Lis igitur inter M^rBride et Pringelium dirimi, atque hunc palmam mereri, videtur.

‡ Vid prael. Boerh.

fieri quoque patet ex eo, quod semper fitim infert: Et hoc illis praecipue facit, quibus tabaci fumus avide et abunde hauritur. Hi inter eum fugendum enim plurimum fitiunt. Hoc non ex observationibus meis solis affero, sed quoque ex illis aliorum.

Exempla producere potui, si necessarium esset, ubi inter fumigandum, ut fitis restringatur, aquam plurimam semper bibere, partitis vicibus, coacti fuerunt tabaci fumi amatores. Neque illustrem Van Swietonium latuerunt tum hujus herbae, tum jactura salivae mali effectus; nam, cum de parocho illo loquitur, qui se, ut antea memoratum fuit, liberum a peste servare dicebatur, per sputationem salivae solam, quotiescunque in cubiculo aegrorum versabatur, subjungit, ‘ Saepe tabaco abutentes obstru-
‘ tionibus viscerum abdominalium afficiuntur †.

DE DYSPEPSIA FUMO INDUCTA.

Priore parte hujus dissertationis dixi pulverem dyspepsiam inferre. Plantae fumus nimia copia haustus non minus ad eundem finem conducit. Imo id non fieri non potest, quum tanta salivae jactura, ut nuper dictum, ejus succionem sequatur.

Nullus quidem morbus chronicus plus his in regionibus nunc invalet, atque aequè inter plebes ac ditiores late pervagatur, quam dyspepsia. Utrum vero ad coelum, aut ad morem vivendi, et simplicitatem victitandi neglectam, aut ad artes varias sedentarias, quibus tot
homines

† Vid. Comm. in aph. Boer. tom. 5. p. 175.

homines miseri occupantur, aut ad haec omnia simul conjuncta, res referenda sit, nescio.

Vulgo herbae hujus fumum homines sugunt ad flatum, ut dicunt, expellendum : Male vero, me judice, faciunt, quum plerumque flatus ex ventriculi atonia oriatur.

Praeter dotes salivae antea recensitas, vim quoque stimulantem possidet; unde per ejus dispendium plurimum laxatur ventriculus.

Praeterea, nicotiana inter narcotica stat, et haec omnia vim tonumque ejus destruunt.

Non abs re fortasse erit verba Hoffmanni de fumi nicotiana dare.

‘Tu vero expectas a me judicium de fumi usu illo quotidianiano? Audivi ab amico ex Anglia reduce, serenissimum Regem Jacobum II. publice in academia Oxoniensi disputasse contra hanc fatuitatem, ostensis exemplis illorum, qui laborassent quidem diu insanabilibus pectoris morbis, deliriis, insomniis, convulsionibus, &c. Post mortem autem inventi fuerunt pulmones habuisse totos nigros, et retorridos, non secus ac si fumo indurati essent. Audivi a militibus in Belgio versatis, vidisse se dissecta capita eorum, quibus patera cerebri ab anatomicis dicta, tota interius esse nigra, licet a carnifice interiissent. Audivi a patricio Norico, qui, in superiori bello Bohemico, videt omnes qui in conflictu cum hostibus interierint Anglos, habere talia capita. Hinc discant sapere illi qui sapere alias nolunt †.’

Dum tamen haec de usu ejus tradidi, concedere me decet, morem nunc multis Angliae partibus non, ut quondam, tam universe invalescere.

Triginta,

† Vid. Hoffm. p. 261, Sect. 30.

Triginta aut quadriginta quidem annos abhinc, ita increbuit, tum inter plebes et urbanos, tum in rure et in oppido, ut domicilium intrare haudquaquam potuisses, quod expers graveolentis ejus odoris fuit.

In multis vero hodie Angliae locis, plebs ipsa ab herba abstinent; hoc ex auctoritate generosi cujusdam assero, variis Angliae partibus bene versati, morumque populi fatis studiosi.

In aliis autem locis regni adhuc mos plurimum viget, praesertim regionibus insulae septentrionalibus prope Scotiae confines.

Multi quoque, propter graves et diuturnos animi affectus, veluti moerorem, ad nicotianam confugerunt, non secus ac alii ad vinum, ut sic curas depellerent, et in hoc modo consuetudinem hanc malam contraxerunt. De hoc multi mihi ipsi fassi sunt, cum nimis fero comperiissent amissam ab tabaco valetudinem. Varii alii certe sunt modi, quibus curas et moerores levare tentent homines, neque minus efficaces, quos rectius faciant, si tales, loco ejus, experirent. Sed non nunc meum est eos indigitare.

Inter multa fumi hujus mala, bonum extat unum, quod, quamvis levius, me tamen de nicotiana tractantem recitare oportet; i. e. insecta inde commode suffocari posse, si herbam incendas. Nam cubile culicibus infectum facile fumo hocce expurgare queas. Nihilominus, nicotianae fumum, fatemur, herbarum aromaticarum fumo, praesertim tussilaginis farfaris, vix palmam praeripere posse.

Urbes fere semper, ubi domicilia confertim struuntur, his insectis infestantur. Igitur, hoc sine, si opus sit, libere incolae tabaco utantur.

DE TABACI MANDUCATIONE.

Tertius modus nicotianam usurpandi, et quidem pessimus omnium quod ad sanitatem, professore Culleno iudice †, est foliorum manducatio. Largae salivae copia inde item disperditur, ex qua jactura homines emaciari dicuntur; exemplum cujus relatum habemus a Borello ‡, Imo, quantitas hujus liquoris multo major per manducationem, quam per fumum ipsam, expuitur. Probare supra conatus sum, nicotianam appetitum delere partim dispendio salivae, et partim vi sua narcotica.

Indi hodie, atque olim, hoc solo proposito herbam abunde masticavere.

Professor Home, de saliva tractans, autumat eam stimulantem vim possidere, unde oritur, illo iudice, famis sensatio. Ventriculo vacuo, larga hujus quantitas deglutitur. Satis stabilitum hoc esse vir illustris putat, quoniam tumores saliva solvit, si externe applicetur ||.

Certum est, quod, si in cuticulam manu eam infrices, levis calor partis sentitur. Nunc si vis stimulans ei concedatur, tunc ventriculi atonia in ratione majoris copiae ejus exputae erit, quippe quia is stimulo hoc necessario carebit; unde jactura ejus famis sensationem minuet.

In regionibus calidis, universe et large incolae utuntur tabaco; cujus rei ratio me latet, et consuetudini fortasse attribuenda est.

Buffon

† Praelect. de Dyspepsia, 1777.

‡ Vid. Opera ejus.

|| Praelect. Mat. Med.

Buffon ipse nos certiores facit de usu ejus in talibus mundi partibus, dicens, ‘On the south banks of the river Senegal, the Negro women have the tabacco-pipe perpetually in their mouths *.’ Atque etiam idem, de Egyptis tractans, quoque affirmat, ‘Their chief employment through the day is drinking coffee, smoaking tobacco, and chattering in the streets †.’ Sed quod ad tabaci manducationem pertinet, Bontius non ejus usum solum, verum aliorum acrium masticatoriorum damnat ‡, qualia sunt *betele* in India Orientali multum usurpata, atque *ricinus Americanus*, &c.

Masticatoria dentes quoque laedunt; et idem de his haec habet verba. ‘Ego masticatorium hoc, i. e. *betele*, longe antefero fumigio tabaci; verumtamen ipsius longus ac continuus usus (ut hominibus hic mos est), i. e. in *India*, non solum dentes erodit, sed etiam excidere facit. Imo, non semel vidi aliquos, qui nondum juventutis terminos egressi, omnibus dentibus carebant ob usum *beteles*. Hinc etiam videas Indos rariores ostendere dentium ordines. Moderatum usum pro dentifrico, ac ad commendationem halitus oris laudo; caeterum ab usu, non minus ac *tabaci*, vitupero ¶.’

Inde patet, quam parum aestimabat Bontius hanc plantam, aliaque masticatoria.

Tabaci manducatio, praesertim regionibus calidis, tremores quoque manuum, cum ventriculi aciditate pariter

ac

* Vid. Buffon, vol. 3. p. 142. transl. by Smellie.

† Ibid. Vol. 3. p. 114.

‡ Vid. Bont. de morb. Ind. Orient.

¶ Ibid. p. 6.

ac ejus pulvis, inducit. Exempla cujus pauca, quae aliquot abhinc annos in India Occidentali accidebant, nuper mihi a viro qui eas affectiones ipse exinde passus, relata erant.

Hoc malum gravius esse observabatur, quoties herba mane gustabatur; atque quod exinde oriebatur morbus, luculenter demonstratum fuit, ab salute ejus prorsus recuperata, tabaci masticatione relicta.

An peiores effectus calidis plagis quam frigidis edit hujus herbae usus? Ibi homines debiliores et laxiores a natura sunt, et facilius igitur forsan afficiuntur.

Sed sub frigidum coelum nullatenus spernitur: Hoc patet tum ex moribus Laponum, tum ex indigenis montium Caledoniae septentrionalis. Quod ad primum, audi Buffon. ‘The Laplanders hunt the ermine, the lynx, the fox, and the martin, and barter their skins for brandy and tobacco †.’ Et, quod ad secundam assertionem, ex auctoritate viri ingeniosi, indigenae hujus regionis, et qui totam fere hanc terram iterum iterumque peregrinavit, affirmo ‡.

Huc usque morbos ab nicotianae usu ortos obiter tractavimus; de manducatione ejus vix necesse videtur ulterius rem tangere, propterea quod eadem fere mala ac fumo atque pulvere oritura sunt, non tantum propter succum frequenter deglutitum, verum etiam propter magnum salivae dispendium.

Observare

† Vol. 3. p. 61. Smellie.

‡ Ex auctoritate nempe editoris et interpretis libri cujusdam, Caledonian Bards, dicti.

Observare autem liceat, rotulorum ejus manducationem dentes nigredine quoque obducere, atque tandem eos, herba diu usitata, erodere.

Inter plebes, ubi indies invalescit tabaci utendi his omnibus modis consuetudo, vix minus anxie quam cibus ipse cupitur. Quanquam multi pauperes miseri pretio cibi quotidiani pene vacent, a suo parco alimento tamen detrahunt, ut herbam emere valeant; neque insolitum est eos exclamantes audire, sese semel indies tantum vesci contentos esse, atque vilissimo quoque cibo, potius quam tabacum abstinere cogi.

Attamen, hac disquisitione de morbis ab usu tabaci facta, aurem mihi vellit amicus. ‘Cave, multi hodie existunt, qui infracta sanitate adhuc potiuntur, quanquam per quinquaginta etiam annos, aut id manducavere, aut pulverem naribus farserunt, aut forsitan omnibus his modis simul herbam consumpserunt.’

Hoc verum esse haudquaquam negaverim; nullatenus vero doctrinam meam a ratione multisque exemplis suffulcitam eruet.

Nam tum viri tum mulieres sunt a natura constitutionibus ita praediti, ut nec tabaci usus, nec aliae fere praedisponentes ad morbos causae, quamvis fatis fortes, efficere queant. Dum, contra, delicati, debiles, valetudinarii, quorum genus nervosum plus justo sensibile est, immunes nunquam ab ejus usu immodico evadunt.

Si quis tamen, quod haud tam infrequenter accidit†, malignitate ejus, primo morbis inde variis inductis, demum moriatur, mors nequaquam huic herbae ascribitur; quoniam
studiosi

† Vid. Ximen.

studiosi semper mortales fuere sua vitia celare, et delicias istas depravatas vi fere et armis defendere. Quare, cum Beclero, dicere necesse fit, ‘naribus tabacophilis, et
‘fumibibulis suam relinquimus consuetudinem incorrigi-
‘bilem †.’ Eodem vero tempore non finem facere possu-
mus, sine admonitione Regis Jacobi, hac de planta tractan-
tis, tabaci amatoribus referenda; cui, si obtemperarent,
certissime ad sanitatem multorum plurimum conferat.

‘Tandum igitur, o cives,’ monet serenissimus auctor,
‘si quis pudor, rem insanam abjicite, ortam ex ignomi-
‘nia, receptam errore, frequentatam stultitia; unde et ira
‘numinis accenditur, corporis fanitas atteritur, res fami-
‘liaris arroditur, rem visu turpem, olfactu insuavem, ce-
‘rebro noxiam, pulmonibus damnosam, et, si dicere liceat,
‘atri fumi nebulis tartareos vapores proxime represen-
‘tantem.’

* * * * *

Ad metam jam perveni; et dissertationi finem tan-
dem daturus sum, quam variis maculis multisque errori-
bus scatere profiteri non haesito. Sed ab argumenti
natura, in hac academia prorsus novi, spero me a lecto-
ribus benignissimis excusatum iri. Ostium ad hunc tra-
mitem vix adhuc intratum est. Non vero despero alios
videre, quorum ingenia late prae nostris praepolleant,
viam clariori in luce posthac recludentes, viresque hujus
herbae

† Vid. in Cynos. Herm. p. 544.

herbae ex usu ejus communi perniciosas, luculentissime demonstrantes.

Restat nunc tantum, ut a studiis discessurus, Professori-
bus gratias quam maximas ex animo agam. Floreat
Academia Edinensis ! floreat medicinae cultura ! Ab hisce
meis praeceptoribus eruditissimis multa beneficia, per qua-
driennii spatium, intra aedes academicas commoratum, re-
cepta, me reticere omnino nefas esset ; prae te autem, Gre-
gori, illustris juvenis, eruditissime Professor, patris, heu,
qui fuit ! vestigia arctissime premens, neminem mihi cari-
orem habeo ; et tuae erga me benignitatis, morum comi-
tatis, multique hospitii, olim meminisse juvabit. Neque
sub coelis aliis nomen tuum alienis a me commemoratum,
sine sua merita laude, manebit.

F I N I S.

TABULARUM EXPLICATIO.

T A B. I.

Herba Nicotiana.

T A B. II.

Fig. 1. Instrumentum Clysm. Gaubii.

A. Pixis tabacina.

Fig. 2. Idem instrum. ab Aiken reformatum, ubi apud A.
instrum. clysm. commune circum follis extre-
mitatem ligatur.

Fig. 3. Instrum. ligneum Berrhenbroeckii.

A. Pix. tabacin. stanno intus munita.

B. Papill. lignea, aut epistomium, per quod
claudatur instrum. ne exeat fumus.

Fig. 4. Syrix Monroiana.

A. Duplex ejus papill.

B. Extremitas syringis qua inferitur tubus flex-
ilis, C.

D. Pix. tabac. cujus extremitas a. In syringis
papill. apud E. Inferitur.